

การเติบโตของภูมิภาคเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๐

จังหวัดเชียงใหม่ มีประชากร ๑,๑๑๘,๗๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒ ของภาคเหนือ และร้อยละ ๒.๕ ของประเทศ สามารถสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ขั้นต้นได้ ๔,๔๗๑.๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖ ของภาคเหนือ และร้อยละ ๒.๑ ของประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ สัดส่วนประชากรเปลี่ยนแปลงไปจากปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ลดลงร้อยละ ๑.๑ ของภาคเหนือ และร้อยละ ๐.๓ ของประเทศ ส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ขั้นต้นนั้น เปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น เป็นร้อยละ ๑๔.๑ ของภาคและลดลงร้อยละ ๐.๑ ของประเทศ

มูลค่าผลิตภัณฑ์ขั้นต้นของจังหวัด (ดูตารางที่ ๔.๑ ประกอบ)

๑. พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๕ รายได้ต่อหัวของจังหวัดเชียงใหม่ในปี ๒๕๑๕ คิดเป็นมูลค่า ๒,๕๑๔.๔ บาท อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑.๕ ต่อปี สูงกว่าภาคเหนือซึ่งมีรายได้ต่อหัวเพียง ๒,๑๘๓.๕ บาท เพิ่มในอัตราลดโดยเฉลี่ย ร้อยละ ๐.๒ ต่อปี แต่ต่ำกว่าประเทศซึ่งมีรายได้ต่อหัวถึง ๓,๔๗๘.๘ บาท อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒.๗ ถึงแม้ว่าจังหวัดเชียงใหม่และภาคเหนือจะมีอัตราการเพิ่มประชากรร้อยละ ๑.๖ และ ๒.๓ ต่อปี ต่ำกว่าอัตราการเพิ่มประชากรรวมทั้งประเทศร้อยละ ๒.๗ ต่อปี แต่การขยายตัวของผลิตภัณฑ์ขั้นต้นของจังหวัดเชียงใหม่และภาคเหนือยังอยู่ในอัตราเพิ่มร้อยละ ๓.๕ และ ๒.๐ ต่อปี ต่ำกว่าอัตราเพิ่มรวมทั้งประเทศร้อยละ ๕.๔ ต่อปี จึงเป็นเหตุให้รายได้ต่อหัวของจังหวัดและภาคอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศ

๒. พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๐ รายได้ต่อหัวของจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ คิดเป็นมูลค่า ๔,๔๔๒.๗ บาท อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๕.๓ สูงกว่าภาคเหนือซึ่งมีรายได้ต่อหัวเพียง ๓,๔๕๕.๗ บาท อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๓.๔ ยังคงต่ำกว่าประเทศซึ่งมีรายได้ต่อหัวถึง ๕,๒๘๘.๒ บาท อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๓.๒ การที่อัตราเพิ่มของรายได้ต่อหัวของจังหวัดและภาคอยู่ในระดับที่สูงกว่าประเทศนั้น มิได้เป็นเครื่องแสดงถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วแต่อย่างใด เนื่องจากการเพิ่มของผลิตภัณฑ์ขั้นต้นของจังหวัด ภาคและประเทศ ร้อยละ ๖.๒, ๕.๒ และ ๕.๔ ต่อปีนั้น มีความแตกต่างกันไม่มากนัก แต่ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้อัตราการเพิ่มของ

รายได้ต่อหัวอยู่ในระดับสูง คือ การที่อัตราการเพิ่มประชากรของจังหวัดและภาคเป็นร้อยละ ๐.๔ และ ๒.๗

ประชากรของจังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาโครงสร้างและลักษณะการเปลี่ยนแปลงประชากรของจังหวัดในอดีตที่ผ่านมา นอกจากจะช่วยให้เข้าใจถึงวิวัฒนาการแล้ว ยังสามารถใช้ในการคาดประมาณจำนวนประชากรในอนาคตได้ แต่ข้อมูลประชากรในระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ยังขาดแคลน ไม่ทันสมัยอยู่มากในการวิเคราะห์ได้อาศัยข้อมูลจากทั้งกองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สำนักทะเบียนประชากรและการเคหะของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และรายงานหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการวิเคราะห์ความละเอียดถูกต้องในการวิเคราะห์ และการคาดประมาณจำนวนประชากรขึ้นอยู่กับความละเอียดถูกต้องของข้อมูลที่ได้มา

วิวัฒนาการของประชากร

๑. การเปลี่ยนแปลงประชากร พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๒๐ (ดูตารางที่ ๔.๑ ประกอบ)

อัตราการเพิ่มประชากรรวมมีแนวโน้มที่จะลดลง ในปี พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๑๕ จังหวัดเชียงใหม่มีอัตราเพิ่มประชากรรวมเพียงร้อยละ ๑.๖ ต่อปี ต่ำกว่าภาคเหนือและประเทศ ซึ่งมีอัตราเพิ่มเป็นร้อยละ ๒.๓ และ ๒.๗ ตามลำดับ ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๑๖-๒๔๒๐ อัตราเพิ่มประชากรรวมยังคงต่ำกว่าภาคเหนือและประเทศไทย กล่าวคือ ในขณะที่จังหวัดเชียงใหม่ มีอัตราเพิ่มประชากรเพียงร้อยละ ๐.๔ ต่อปี ภาคเหนือและประเทศไทยยังคงมีอัตราเพิ่มประชากรสูงกว่าถึงร้อยละ ๑.๗ และ ๒.๑ ต่อปีตามลำดับ การที่อัตราเพิ่มประชากรรวมในระยะหลัง คือ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๑๖-๒๔๒๐ ลดต่ำลงทั้งในจังหวัดเชียงใหม่ ภาคเหนือ และประเทศไทยนั้น เนื่องมาจากการเพิ่มประชากรในระดับสูง เป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาประเทศ จนต้องประกาศนโยบายประชากรแห่งชาติขึ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๑๓ และให้แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาและประสานงานการดำเนินงานตามนโยบายเกี่ยวกับประชากร^๑ ต่อมาก็ได้มีการกำหนดโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ ผนวก

^๑ไพโรจน์ นิงสานนท์ "ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของประเทศไทยในรอบ ๑๐ ปี" รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องประชากรของประเทศไทยครั้งที่ ๔, (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๒๑), หน้า ๗๔.

เข้ากับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๙ โดยได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะลดอัตราเพิ่มประชากรจากประมาณร้อยละ ๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ลดลงเหลือร้อยละ ๒.๕ เมื่อสิ้นระยะของแผนพัฒนาฯ ในปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๙

๒. โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงของประชากรจังหวัดเชียงใหม่ (ดูตารางที่ ๔.๒ ประกอบ)

จากข้อมูลของกองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จะเห็นได้ว่า อัตราการเพิ่มประชากรตามธรรมชาตินั้น เป็นส่วนสำคัญของการเปลี่ยนแปลงประชากรมากกว่าการย้ายถิ่น ซึ่งมีจำนวนการย้ายเข้าสูงกว่าการย้ายออก เมื่อรวมจำนวนผู้อพยพสุทธิในช่วง พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๒๐ จะมีผู้อพยพเข้า ๒๐,๙๕๓ คนหรือเฉลี่ยปีละ ๒,๐๙๔ คน ส่วนอัตราการเพิ่มประชากรตามธรรมชาติ ซึ่งเนื่องมาจากการเกิดและการตายมีแนวโน้มที่จะลดต่ำลงเรื่อยๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ จังหวัดเชียงใหม่มีอัตราการเกิด (crude birth rate) ๒๔.๖๔ ต่อ ๑,๐๐๐ คน ลิบปีต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ลดลงเหลือเพียง ๑๘.๔๔ ต่อ ๑,๐๐๐ คน ในระยะเวลาเดียวกันอัตราตาย (crude death rate) ลดลงจาก ๗.๕๖ ต่อ ๑,๐๐๐ คน เหลือเพียง ๖.๕๘ ต่อ ๑,๐๐๐ คน

๓. การเจริญพันธุ์ (fertility) อัตราเจริญพันธุ์ทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๘ คำนวณจากสำมะโนประชากรจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๐๓ และพ.ศ. ๒๕๑๓ จากอัตราตายย้อนหลังจากตารางชีพแบบจำลองตะวันตก^๑ โดยประมาณ ๑๘๗.๑๘ ต่อ ๑,๐๐๐ คน ต่ำกว่าอัตราเจริญพันธุ์รายภาค ซึ่งดำเนินการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งภาคเหนือมีอัตราเจริญพันธุ์อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเนื่องจากโครงการวางแผนครอบครัวของโรงพยาบาลแมคคอมิค ในสภากริสทจักรแห่งประเทศไทย ซึ่งได้นำเข้ามาบริการในจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา^๒ อัตราเจริญพันธุ์ทั่วไปของจังหวัดจึงลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒๐.๒๕ ในช่วง ๕ ปี จากผลการวิจัยของคณะวิจัย ศูนย์วิจัยสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าอัตราเจริญพันธุ์ได้ลดลงเป็น ๑๑๑ ต่อ ๑,๐๐๐ คน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๕ และลดลงเหลือ

^๑ไพโรจน์ นิงสานนท์ "ผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวของประเทศไทยในรอบ ๑๐ ปี" รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องประชากรของประเทศไทยครั้งที่ ๔, (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๒๑), หน้า ๗๔.

^๒รายละเอียดจากการคำนวณ ดูในภาคผนวก ก

เพียง ๘๗ ต่อ ๑,๐๐๐ คน^๑ ในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๑๙ ต่ำกว่าอัตราเจริญพันธุ์ทั่วไปของภาคเหนือและประเทศไทย จากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๘ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งลดลงเหลือ ๑๐๘.๗ ต่อ ๑,๐๐๐ คน และ ๑๔๗.๕ ต่อ ๑,๐๐๐ คนตามลำดับจากการสำรวจครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๘

๔. ภาวะการตาย (mortality) อัตราตายของจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๘ คำนวณจากสำมะโนประชากรจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๐๓ และ ๒๕๑๓ จากตารางชีพแบบจำลองตะวันตก^๒ โดยประมาณ ๑๐.๕๕ ต่อ ๑,๐๐๐ คน ต่ำกว่าภาคเหนือซึ่งมีอัตราตาย ๑๒.๔ และสูงกว่าทั้งประเทศ ซึ่งมีอัตราตายเพียง ๑๐.๘ จากการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๘ อัตราตายของจังหวัดเชียงใหม่ตามรายงานของกองสถิติพยากรณ์ชีพกระทรวงสาธารณสุข ๗.๘๓ ต่อ ๑,๐๐๐ คน ต่ำกว่าภาคเหนือและประเทศซึ่งมีอัตราตาย ๑๐.๓ และ ๘.๕ ต่อ ๑,๐๐๐ คนตามลำดับ จากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๘ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

๕. โครงสร้างอายุ (age structure) ประชากรของจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ มีอายุมีธยฐาน ๑๘.๗ ปี ต่ำกว่าภาคเหนือและสูงกว่าประเทศ ซึ่งมีอายุเฉลี่ย ๑๘.๖ และ ๑๘.๓ ปีตามลำดับ (ประกอบ) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ อายุมีธยฐานของประชากรจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มเป็น ๑๘.๕ ปี สูงกว่าภาคเหนือและประเทศ ซึ่งมีอายุมีธยฐาน ๑๘.๓ และ ๑๗.๑ ปีตามลำดับ การที่จังหวัดเชียงใหม่มีประชากรอายุมีธยฐานสูงกว่า อาจเนื่องด้วยการเพิ่มประชากรในอัตราต่ำกว่าภาคเหนือและประเทศ และเมื่อพิจารณาประกอบกับปริมาณประชากรแล้ว เห็นได้ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ นั้น จังหวัดเชียงใหม่มีสัดส่วนของประชากรที่มีอายุระหว่าง ๐-๑๔ ปี ถึงร้อยละ ๔๔.๓ ในขณะที่ภาคเหนือและประเทศมีประชากรที่อยู่ในช่วงอายุดังกล่าวเพียงร้อยละ ๔๓.๒ และ ๔๓.๓ ตามลำดับ และยังมีสัดส่วนประชากรในวัยแรงงานที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๖๔ ถึงร้อยละ ๕๓.๒ ในขณะที่ภาคเหนือและประเทศมีสัดส่วนประชากรในช่วงอายุ

^๑ ประเสริฐ พันชาติ "ผลการศึกษาภาวะเจริญพันธุ์และการวางแผนครอบครัวในชนบทภาคเหนือของประเทศไทย" รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องประชากรของประเทศไทยครั้งที่ ๔, หน้า ๒๔๘-๒๕๔.

^๒ ดูรายละเอียดรายการคำนวณในภาคผนวก ก

ดังกล่าวถึงร้อยละ ๕๓.๗ และ ๕๓.๔ ตามลำดับ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ สัดส่วนของประชากรที่มีอายุระหว่าง ๐-๑๔ ปีของจังหวัดเชียงใหม่ได้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๔๑.๒ ในขณะที่ภาคเหนือและประเทศยังมีสัดส่วนประชากรในช่วงอายุดังกล่าวถึงร้อยละ ๔๔.๗ และ ๔๕.๒ ตามลำดับ สัดส่วนของประชากรในวัยแรงงานที่มีอายุในระหว่าง ๑๕-๖๔ นั้น จังหวัดเชียงใหม่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๕๔.๓ ในขณะที่ภาคเหนือและประเทศไทยมีเพียงร้อยละ ๕๒.๐ และ ๕๑.๖ ตามลำดับ เป็นสิ่งยืนยันถึงผลของโครงการวางแผนครอบครัวที่มีต่อจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีประชากรที่มีอายุมีฐานต่ำ เนื่องจากมีฐานปิรามิดที่มีประชากรในวัยเด็กกว้าง การลดอัตราเจริญพันธุ์ลงอย่างรวดเร็วทำให้ฐานปิรามิดในส่วนของประชากรวัยเด็กหดแคบลงในปีสามะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๑๓ ประกอบกับประชากรในวัยเด็กซึ่งเข้าสู่กำลังแรงงานมีจำนวนมาก ทำให้สัดส่วนประชากรวัยแรงงานสูงขึ้น และมีคนสูงอายุเป็นจำนวนน้อย อายุมีฐานจึงสูงขึ้นในเวลาต่อมา

การคาดประมาณจำนวนประชากรของจังหวัดเชียงใหม่ (ดูตารางที่ ๔.๓ ประกอบ)

๑. ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ

๑.๑ ใช้ตัวเลขสามะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๑๓ ปรับอัตราการตกแฉงนับตามหมวด อายุและเพศ เป็นประชากรปีฐาน

๑.๒ ข้อสมมุติเกี่ยวกับอัตราการภาวะเจริญพันธุ์ คำนวณขึ้นจากสามะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ และ ๒๕๑๓ ประกอบกับตารางชีพแบบจำลองตะวันตก^๑ โดยใช้ข้อมูลจากผลการสำรวจการเปลี่ยนแปลงประชากร พ.ศ. ๒๕๐๗-๒๕๐๘ และ ๒๕๑๗-๒๕๑๘ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และผลการศึกษากภาวะเจริญพันธุ์และการวางแผนครอบครัวในชนบทภาคเหนือของประเทศ ไทย ของศูนย์วิจัยสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นแนวทางในการศึกษาแนวโน้มและการคาดประมาณอัตราเจริญพันธุ์ทั่วไป

๑.๓ ข้อสมมุติเกี่ยวกับการตาย คำนวณขึ้นจากสามะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ และ ๒๕๑๓ โดยใช้ตารางชีพแบบจำลองตะวันตก เป็นหลักในการคำนวณหาอัตราการรอดชีพ (servival rate)

^๑UN, Department of Social Affairs. Method of Estimating Basic Demographic Measure from Incomplete Data, (New York: UN, 1967), pp 87-94.

๑.๔ การคาดประมาณจำนวนประชากรใน เขตเทศบาลและสุขาภิบาลโดยวิธีการ ทาสัดส่วน (ratio method) โดยประชากรในเขตเทศบาลใช้ตัวเลขจากกองทะเบียนราษฎร กรมการปกครองเป็นประชากรปีฐาน เนื่องจากมีตัวเลขสูงกว่าตัวเลขที่ได้จากการสำมะโน ส่วน ประชากรในเขตสุขาภิบาลนั้น ใช้ตัวเลขจากสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นประชากรปีฐาน เนื่องจากไม่มีข้อมูลในส่วนราชการอื่นๆ

๒. การตั้งข้อสมมุติ (assumption) การคาดประมาณจำนวนประชากรชุดนี้ ให้มีข้อ สมมุติเกี่ยวกับการเกิดการตาย เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร เนื่องจากจำนวน ประชากรที่ย้ายเข้าออกมีจำนวนน้อยกว่า และไม่มีรายละเอียดที่จำแนกหมวดอายุของประชากรที่ อพยพ จึงถือว่าไม่มีผลต่อการคาดประมาณจำนวนประชากร

๓. การเจริญพันธุ์ (fertility)

๓.๑ การเกิดในระดับสูง สมมุติให้อัตราเจริญพันธุ์ทั่วไปค่อยๆ ลดลงในอัตรา ร้อยละ ๑๕ ต่อช่วง ๕ ปี จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๘

๓.๒ การเกิดในระดับกลาง สมมุติให้อัตราเจริญพันธุ์ทั่วไปค่อยๆ ลดลงในอัตรา ร้อยละ ๒๐ ต่อช่วง ๕ ปีจนถึง ปี ๒๕๒๘

๓.๓ การเกิดในระดับต่ำ สมมุติให้อัตราเจริญพันธุ์ทั่วไปค่อยๆ ลดลงในอัตรา ร้อยละ ๒๕ ต่อช่วง ๕ ปี จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๘

หลังจากปี พ.ศ. ๒๕๒๘ สมมุติให้อัตราเจริญพันธุ์อยู่ในระดับคงที่ เนื่องจากประสบการณ์ ในการลดอัตราการเพิ่มประชากรของประเทศต่างๆ ไม่ว่าในประเทศที่พัฒนาแล้วในยุโรปหรือเอเชีย ไม่ว่าจะทำให้อัตราการเพิ่มประชากรลดลงต่ำกว่าร้อยละ ๑.๐ ต่อปีได้^๑ เพราะประชากรได้ ชะลอการเกิดอย่างเต็มที่แล้ว กล่าวคือ ในกลุ่มสตรีที่มีอายุ ๔๐-๔๔ ปี ต้องการบุตรเพียง ๔ คน และลดลงเหลือเพียง ๒ คนในกลุ่มอายุ ๒๕ ปีหรือต่ำกว่า แต่ไม่ปรากฏว่ามีสตรีที่ไม่ต้องการมีบุตร

---

^๑วิฑูร โอสถานนท์ "มาตรการต่างๆ ในทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการลดอัตราการเพิ่มประชากร" รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๒๑) หน้า ๘๓๕.

อยู่เลย^๑

๔. การตาย (mortality) สมมุติให้อัตราการตายของเด็กเปลี่ยนแปลงในระดับเดียวกับประเทศ ในระหว่างปี ๒๕๐๗-๒๕๐๘ และ ๒๕๑๗-๒๕๑๘ เป็นเครื่องกำหนดระดับภาวะการตาย (mortality level) ในตารางชีพแบบจำลองตะวันตก ประมาณว่า โดยอัตราการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้ระดับภาวะการตายของจังหวัด เชียงใหม่ขึ้นสู่ระดับที่มีการตายน้อยที่สุด คือ ระดับที่ ๒๓ ในตารางชีพแบบจำลองตะวันตก

๕. ประชากรและกำลังแรงงานในอนาคต (ดูตารางที่ ๔.๔ และ ๔.๕ ประกอบ) ตามสมมุติฐานของการเพิ่มประชากรในระดับกลาง จังหวัดเชียงใหม่จะมีประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ รวม ๑,๔๗๘,๕๒๔ คน อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑.๕ ต่อปี เป็นประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ๓๑๕,๒๒๒ คน อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒๑.๑ ต่อปี แยกเป็นประชากรในเขตเทศบาล ๑๕๖,๔๒๘ คน อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒.๓ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖ ของประชากรรวมทั้งจังหวัด สัดส่วนเปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ร้อยละ ๑.๕ และประชากรในเขตสุขาภิบาล ๑๕๘,๗๙๔ คน อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑.๕ ต่อปี คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗ ของประชากรรวมทั้งจังหวัด สัดส่วนเปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ร้อยละ ๐.๕ กำลังแรงงานรวมทั้งจังหวัดที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๖๔ ปี จำนวน ๑,๐๑๔,๘๗๖ คน อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒.๔ ต่อปีสูงกว่าอัตราเพิ่มประชากรรวมทั้งจังหวัด เนื่องจากปิรามิดประชากรของจังหวัดในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ มีประชากรในวัยเด็กสูงถึงร้อยละ ๔๑.๒ เป็นเหตุให้มีประชากรซึ่งเข้าสู่กำลังแรงงานสูงในช่วงเวลาต่อมา จากผลของการควบคุมการเกิด จะทำให้ประชากรในวัยเด็กมีสัดส่วนลดลงเหลือร้อยละ ๒๔.๕ และมีกำลังแรงงานเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ ๖๘.๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘

ประชากรชาวเขา (ดูตารางที่ ๔.๖ ประกอบ)

ชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศ ส่วนใหญ่มีถิ่นฐานอยู่ในบริเวณภาคเหนือตอนบน โดยเฉพาะในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย เป็นพื้นที่ซึ่งมีชาวเขาอยู่เป็นจำนวนมาก แม้จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แต่ชาวเขาก็มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เฉพาะ

^๑ประเสริฐ พันชาติ "การศึกษาภาวะเศรษฐกิจและการวางแผนครอบครัวในชนบทภาคเหนือของประเทศไทย" รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องประชากรของไทยครั้งที่ ๔, หน้า ๒๖๑.

คนแตกต่างไปจากชาวไทยพื้นถิ่นราบ และเช่นเดียวกับการตั้งถิ่นฐานของชาวเขานั้น ต้องการพื้นที่
แต่วัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่ของชาวเขาจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาภาคนั้น เป็น เรื่อง
ที่ต้องศึกษา ใน พ.ศ. ๒๕๑๗ จังหวัดเชียงใหม่มีประชากรชาวเขา ๑๖,๗๗๐ คน ครัวเรือน คิดเป็น
จำนวนคน ๔๒,๘๖๒ คน เฉลี่ยครัวเรือนละ ๕.๕ คน เพิ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งมีประชากร
๑๕,๓๓๔ คน คิดเป็นจำนวนคน ๘๕,๐๖๖ คน เฉลี่ยครัวเรือนละ ๕.๖ คน อัตราเพิ่มประชากร
เฉลี่ยร้อยละ ๒.๔ ต่อปี ซึ่งสูงกว่าชาวไทยในพื้นที่ราบ^๑

เศรษฐกิจและการมีงานทำ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจ

๑. พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๕ (ดูตารางที่ ๔.๗ ประกอบ) มวลรวมผลิตภัณฑ์จังหวัด
เชียงใหม่ มีการขยายตัวโดยอัตราเพิ่ม ๒.๐ และ ๔.๕ ตามลำดับ เกษตรกรรมอันเป็นการผลิต
สาขาสำคัญที่สุดของจังหวัด มีการขยายตัวโดยอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๒.๗ สูงกว่าภาคเหนือและ
ประเทศไทย ซึ่งมีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๐.๒ และ ๑.๘ ตามลำดับ ส่วนการผลิตสาขาที่มีความ
สำคัญรองลงมา ได้แก่ การค้าส่งและค้าปลีก มีการขยายตัวโดยอัตราเพิ่มร้อยละ ๓.๔ สูงกว่า
ภาคเหนือ แต่ต่ำกว่าประเทศไทยซึ่งมีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๑.๖ และ ๕.๖ ตามลำดับ หัตถ-
กรรมอุตสาหกรรมนั้นมีการขยายตัวโดยอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๖.๑ สูงกว่าภาคเหนือแต่ต่ำกว่า
ประเทศไทยซึ่งมีอัตราเพิ่มร้อยละ ๔.๖ และ ๑๐.๑ ตามลำดับ ส่วนการบริการนั้น มีการขยายตัว
โดยอัตราเพิ่มร้อยละ ๕.๐ สูงกว่าภาคเหนือและต่ำกว่าประเทศไทยซึ่งมีอัตราเพิ่มร้อยละ ๔.๒ และ
๖.๐ ตามลำดับ.

๒. พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๒๐ (ดูตารางที่ ๔.๘ ประกอบ) มวลรวมผลิตภัณฑ์จังหวัด
เชียงใหม่มีการขยายตัวมากขึ้นโดยอัตราเพิ่มร้อยละ ๖.๒๑ สูงกว่าภาคเหนือและประเทศไทย ซึ่ง
มีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๕.๒ และ ๕.๔ ตามลำดับ เกษตรกรรมอันเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญของ
จังหวัด มีการขยายตัวในอัตราเพิ่มต่ำกว่าช่วง ๕ ปีก่อน คือ เพิ่มเพียงร้อยละ ๒.๓ ต่อปี และ
ยังต่ำกว่าภาคเหนือรวมทั้งประเทศไทยซึ่งมีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๒.๔ และ ๒.๕ ตามลำดับ การ

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กองวางแผนภาค, รายงานผลการวิเคราะห์ประชากรและบริการสังคม, (กรุงเทพฯ: ๒๕๒๑), ภาคผนวกหน้า ๒.

คำสั่งและค่าปลีกซึ่งมีความสำคัญรองลงมา มีการขยายตัวโดยอัตราเพิ่มสูงถึงร้อยละ ๑๐.๗ สูงกว่าภาคเหนือและประเทศไทย ซึ่งมีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๕.๔ และ ๕.๖ ตามลำดับ การบริการมีการขยายตัวโดยอัตราเพิ่มร้อยละ ๖.๓ สูงกว่าภาคเหนือและประเทศไทย ซึ่งมีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๕.๒ และ ๕.๔ ตามลำดับเช่นกัน ส่วนหัตถกรรมนั้นมีการขยายตัวโดยอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๔.๒ ต่ำกว่าภาคเหนือและสูงกว่าประเทศไทยซึ่งมีอัตราเพิ่มร้อยละ ๑๐.๖ และ ๘.๔ ตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการผลิต

๑. สัดส่วนผลิตภัณฑ์ขั้นต้น

๑.๑ การเปลี่ยนแปลงระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๕ (ดูตารางที่ ๔ ประกอบ)
 มวลรวมผลิตภัณฑ์ขั้นต้นของจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ คิด ณ ราคาคงที่ พ.ศ. ๒๕๐๕ มีมูลค่าเพิ่ม ๑,๐๔๕.๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐ ของภาคเหนือ และร้อยละ ๓.๔ ของประเทศ แยกเป็นมูลค่าเพิ่มในสาขาการผลิตที่สำคัญได้แก่ สาขาเกษตรกรรมร้อยละ ๓๔.๓ การค้าส่งและค้าปลีกร้อยละ ๑๗.๓ อุตสาหกรรมร้อยละ ๑๑.๒ และการบริการร้อยละ ๑๐.๓ ตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงในช่วงระยะเวลาดังกล่าว สัดส่วนสาขาเกษตรกรรมลดลงร้อยละ ๑.๖ ในขณะที่อุตสาหกรรมขยายตัวเป็นร้อยละ ๑.๓ ส่วนสาขาอื่นๆ มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและยังคงรักษาลำดับความสำคัญเดิม เปรียบเทียบกับภาคเหนือ มีมูลค่าเพิ่มสาขาเกษตรกรรมเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๔๕.๔ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก ร้อยละ ๑๓.๔ สาขาอุตสาหกรรมร้อยละ ๔.๗ และบริการร้อยละ ๗.๓ สาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาที่มีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนมากที่สุดคือ ลดลงร้อยละ ๕.๔ ส่วนสาขาอื่นๆ มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและยังคงรักษาลำดับความสำคัญเดิม ส่วนประเทศไทยนั้นมีส่วนมูลค่าเพิ่มในสาขาเกษตรกรรมเพียงร้อยละ ๓๘.๐ ส่วนการผลิตที่มีความสำคัญรองลงมา คือ อุตสาหกรรมร้อยละ ๑๖.๔ การค้าส่งและค้าปลีกร้อยละ ๑๕.๒ และการบริการร้อยละ ๗.๘ สาขาการผลิตที่มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงที่สูงที่สุดคือ สาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ ๓.๘ ในขณะที่สาขาอื่นๆ มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและรักษาระดับความสำคัญเดิม จากการเปรียบเทียบสัดส่วนมวลรวมผลิตภัณฑ์ขั้นต้นและการเปลี่ยนแปลง เป็นที่เห็นชัดว่า โครงสร้างการผลิตของภาคเหนือและจังหวัดเชียงใหม่ ยังคงขึ้นกับสาขาเกษตรกรรมเป็นหลัก สาขาอุตสาหกรรมยังคงมีความสำคัญเป็นลำดับที่สาม รองจากการค้าส่งค้าปลีก และยังมีการ

เปลี่ยนแปลงสัดส่วนในอัตราที่ต่ำกว่าประเทศซึ่งมีความสำคัญเช่นลำดับที่สอง แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง เชียงใหม่และภาคเหนือแล้ว เชียงใหม่ยังมีสัดส่วนสาขาอุตสาหกรรมและมีการเปลี่ยนแปลงสูงกว่าภาค

๑.๒ การเปลี่ยนแปลงระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๐ (ดูตารางที่ ๔.๑๐ ประกอบ)

มวลรวมผลิตภัณฑ์ขั้นต้นของจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๐ คิดเป็นราคาคงที่ พ.ศ. ๒๕๑๕ มีมูลค่าเพิ่ม ๔,๙๗๑.๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔ ของภาคเหนือ และร้อยละ ๒.๑ ของประเทศ แยกเป็นมูลค่าเพิ่มในสาขาการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม ร้อยละ ๓๑.๐ การค้าส่งและค้าปลีกร้อยละ ๒๓.๖ การบริการร้อยละ ๑๕.๔ และการอุตสาหกรรมร้อยละ ๗.๘ ตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงในช่วงระยะเวลาดังกล่าว สาขาเกษตรกรรมมีสัดส่วนลดลงร้อยละ ๖.๔ ในขณะที่สาขาการค้าส่งและค้าปลีกขยายตัวขึ้นถึงร้อยละ ๔.๔ อุตสาหกรรมร้อยละ ๑.๐ ส่วนการบริการมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย แต่ได้มีความสำคัญเป็นลำดับที่สามรองจากการค้าส่งและค้าปลีก ส่วนอุตสาหกรรมนั้นตกลงไปอยู่ในลำดับที่สี่ เปรียบเทียบกับภาคเหนือซึ่งมีมูลค่าเพิ่มในสาขาเกษตรกรรมสูงถึงร้อยละ ๔๔.๖ สาขาการค้าส่งและค้าปลีกร้อยละ ๑๕.๔ การบริการร้อยละ ๘.๘ และการอุตสาหกรรมร้อยละ ๘.๑ สาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือ ได้ลดสัดส่วนลงถึงร้อยละ ๕.๔ รองลงมาคือ สาขาอุตสาหกรรมเพิ่มสัดส่วนขึ้นร้อยละ ๑.๔ แต่ลำดับความสำคัญตกลงไปอยู่อันดับที่สี่ ในขณะที่สาขาการค้าส่งและค้าปลีกซึ่งมีความสำคัญเป็นลำดับที่สอง มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย และลำดับที่สามคือ การบริการมีสัดส่วนคงที่ ส่วนประเทศไทยนั้นมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มในสาขาเกษตรเพียงร้อยละ ๒๗.๒ สาขาอุตสาหกรรมร้อยละ ๒๐.๑ สาขาการค้าส่งและค้าปลีกร้อยละ ๑๖.๘ และสาขาการบริการร้อยละ ๑๐.๗ สาขาการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงสูงคือ สาขาเกษตรกรรม สัดส่วนลดลงร้อยละ ๔.๑ ในขณะที่สาขาอุตสาหกรรมมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๖ ส่วนการค้าส่งและค้าปลีกนั้นมีสัดส่วนลดลงร้อยละ ๐.๖ การบริการมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นร้อยละ ๐.๔ ลำดับความสำคัญไม่เปลี่ยนแปลง โครงสร้างการผลิตของภาคเหนือและจังหวัดเชียงใหม่ยังคงขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรม ส่วนสาขาอุตสาหกรรมนั้นขยายสัดส่วนได้น้อย จึงลดความสำคัญลงไปอยู่ในลำดับที่สี่ รองจากการค้าส่งและค้าปลีกและการบริการ ในขณะที่โครงสร้างการผลิตของประเทศในสาขาอุตสาหกรรมมีการขยายสัดส่วนได้สูง ส่วนสาขาเกษตรกรรมนั้นลดความสำคัญลง และยังคงลำดับความสำคัญไว้เช่นเดียวกับในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๕ สิ่งที่น่าสังเกตก็คือ สาขาการค้าส่งและค้าปลีกและการบริการของจังหวัด

เชียงใหม่ มีการขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าภาคเหนือและประเทศไทย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย

๒. การวิเคราะห์ส่วนแบ่งและส่วนโอน

๒.๑ พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๔ (ดูตารางที่ ๔.๑๑ ประกอบ) มูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ขั้นต้นของจังหวัดมีการขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราการเพิ่มโดยส่วนรวมของประเทศ เนื่องจากเกษตรกรรมซึ่งเป็นสาขาการผลิตหลักของจังหวัดและประเทศมีการขยายตัวในอัตราที่ต่ำ แม้ว่าอัตราเพิ่มในสาขาเกษตรกรรมของจังหวัดจะสูงกว่าของประเทศ สาขาการผลิตที่มีความสำคัญในอันดับรองลงมาได้แก่ การค้าส่งและค้าปลีก มีการขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวมและสาขาการค้าส่งและค้าปลีกของทั้งประเทศ แม้ว่าอัตราเพิ่มในสาขาอุตสาหกรรมของประเทศจะต่ำกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวมก็ตาม ส่วนการบริการนั้นมีการขยายตัวสูงกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวมของประเทศ แม้จะต่ำกว่าอัตราเพิ่มในสาขาเดียวกัน แต่โดยที่สาขาบริการของประเทศมีอัตราเพิ่มสูงกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวม จึงเป็นเหตุให้สาขาการบริการของจังหวัดยังคงเพิ่มในอัตราสูง การผลิตในสาขาอื่นๆ ที่มีการขยายตัวสูงกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวมทั้งประเทศ ได้แก่ เหมืองแร่และย่อยหิน การไฟฟ้าและประปา การธนาคาร การประกันภัยและธุรกิจจอสั่งหาทรัพย์สิน การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ ส่วนสาขาอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวแล้ว มีการขยายตัวต่ำกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวมของทั้งประเทศ

๒.๒ พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๐ (ดูตารางที่ ๔.๑๒ ประกอบ) มูลค่ารวมของผลิตภัณฑ์ขั้นต้นของจังหวัด มีการขยายตัวสูงกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวมของประเทศเกือบทุกสาขา นอกจากเกษตรกรรม ที่อยู่อาศัย การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ แม้การผลิตสาขาเกษตรกรรมของจังหวัดจะมีอัตราสูงกว่าประเทศ แต่การขยายตัวในสาขาดังกล่าวของประเทศยังคงต่ำกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวมของทั้งประเทศจึงทำให้มีการขยายตัวต่ำ การผลิตในสาขาที่มีความสำคัญอันดับรองลงมาได้แก่ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก ซึ่งมีอัตราการขยายตัวสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาเดียวกันของประเทศ อัตราการเพิ่มในสาขาดังกล่าวต่ำกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวมทั้งประเทศ เป็นเหตุให้ยังคงมีการขยายตัวในระดับสูง การบริการมีการขยายตัวในระดับที่สูงกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวมและสาขาการบริการของประเทศ จึงเลื่อนความสำคัญขึ้นมาอยู่ในลำดับที่สามแทนที่หัตถอุตสาหกรรมซึ่งลดความสำคัญลงไปอยู่ในลำดับที่สี่ แต่ก็ยังคงมีการขยาย

ตัวในอัตราที่สูงกว่าอัตราเพิ่มโดยส่วนรวมและสาขาอุตสาหกรรมของประเทศ

แรงงานและการจ้างงานทำ

๑. แนวโน้มการจ้างงานทำ พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๑๓ (ดูตารางที่ ๔.๑๓ ประกอบ) จังหวัด เชียงใหม่มีการขยายตัวของการจ้างงานทำโดยอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๑.๖. ต่อปี ต่ำกว่าภาคเหนือ และประเทศไทย ซึ่งมีอัตราเพิ่มสูงถึงร้อยละ ๓.๗ และ ๑.๙ ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรรมอัน เป็นสาขาการผลิตสำคัญที่รองรับแรงงานส่วนใหญ่มีการขยายตัวเพิ่มร้อยละ ๑.๐ ต่ำกว่าภาคเหนือ และประเทศไทย ซึ่งมีอัตราเพิ่มร้อยละ ๓.๓ และ ๑.๔ ตามลำดับ สาขาการผลิตซึ่งมีความ สำคัญเป็นอันดับรองลงมาคือ การค้าส่งและค้าปลีก มีการขยายตัวโดยอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๐.๗ ในขณะที่ภาคเหนือและประเทศไทยมีอัตราเพิ่มร้อยละ ๓.๘ และ ๑.๑ ตามลำดับ สาขาหัตถอุตสาหกรรมนั้นมีการขยายตัวโดยอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๒.๕ ต่ำกว่าภาคเหนือและประเทศไทย ซึ่งมี อัตราเพิ่มเพียงร้อยละ ๕.๖ และ ๓.๗ ตามลำดับ ส่วนสาขาบริการนั้น มีการขยายตัวโดยอัตรา เพิ่มร้อยละ ๘.๒ ต่ำกว่าภาคเหนือและสูงกว่าประเทศไทยซึ่งมีอัตราเพิ่มร้อยละ ๘.๗ และ ๕.๘ ตามลำดับ

๒. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการจ้างงานทำ พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๑๓ (ดูตารางที่ ๔.๑๔ ประกอบ) สาขาการผลิตที่สำคัญและรองรับแรงงานส่วนใหญ่คือ สาขาเกษตรกรรม ในปีพ.ศ. ๒๕๑๓ มีสัดส่วนร้อยละ ๗๗.๔ รองลงมาคือ บริการซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ ๗.๕ พาณิชยกรรมร้อยละ ๖.๐ และหัตถอุตสาหกรรมร้อยละ ๕.๕ การเปลี่ยนแปลงในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา สาขาเกษตร กรรมมีสัดส่วนลดลงร้อยละ ๔.๕ บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๗ พาณิชยกรรมลดลงร้อยละ ๐.๖ และ หัตถอุตสาหกรรมร้อยละ ๐.๔ เปรียบเทียบกับภาคเหนือซึ่งแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในสาขาเกษตรกรรม ถึงร้อยละ ๘๖.๐ รองลงมาได้แก่ บริการมีสัดส่วนร้อยละ ๕.๐ พาณิชยกรรมร้อยละ ๔.๑ และ หัตถอุตสาหกรรมร้อยละ ๒.๗ สาขาเกษตรกรรมมีสัดส่วนลดลงร้อยละ ๓.๑ บริการเพิ่มขึ้นร้อย ละ ๑.๔ พาณิชยกรรมมีสัดส่วนคงเดิมและหัตถอุตสาหกรรมมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๕ สำหรับ ประเทศไทยนั้น โครงสร้างของการจ้างงานทำมีสภาพเช่นเดียวกับจังหวัดเชียงใหม่และภาคเหนือ กล่าวคือ แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในสาขาเกษตรกรรมร้อยละ ๘๐.๐ รองลงมาได้แก่ บริการร้อยละ ๗.๒ พาณิชยกรรมร้อยละ ๕.๓ และหัตถอุตสาหกรรมร้อยละ ๔.๑ สาขาเกษตรกรรมมีสัดส่วน ลดลงร้อยละ ๓.๘ บริการมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๓ พาณิชยกรรมลดลงร้อยละ ๐.๕ และหัตถ อุตสาหกรรมร้อยละ ๐.๖ การจ้างงานทำในสาขาพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมนั้น มีสัดส่วนมาก

รองจากเกษตรกรรมและบริการ มีการขยายตัวในอัตราเพิ่มต่ำ จึงทำให้ลดสัดส่วนความสำคัญลง
ไป

๓. อัตราการเข้าสู่แรงงาน พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๑๓ (ดูตารางที่ ๔.๑๕ ประกอบ) ผู้มี
งานทำในเชิงเศรษฐกิจตามนิยามของการสำมะโนประชากร หมายถึง ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๑๑
ปีขึ้นไป และทำงานในเชิงเศรษฐกิจ อัตราการเข้าสู่แรงงาน คือ อัตราส่วนร้อยละของผู้มีงาน
ทำในเชิงเศรษฐกิจต่อประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ จังหวัดเชียงใหม่มี
อัตราเข้าสู่แรงงานร้อยละ ๗๖.๐ เพศชายจะมีอัตราเข้าสู่แรงงานร้อยละ ๗๘.๘ สูงกว่าเพศ
หญิงซึ่งมีเพียงร้อยละ ๗๒.๐ ประชากรจะเข้าสู่แรงงานสูงสุดเมื่อมีอายุมากกว่า ๒๕ ปีขึ้นไป
กล่าวคือ ช่วงอายุ ๑๑-๑๔ ปี จะมีอัตราการเข้าสู่แรงงานร้อยละ ๗๕.๒ อายุ ๑๕-๑๙ ปี มีร้อย
ละ ๗๗.๘ ตามลำดับ และส่วนใหญ่จะทำงานจนกระทั่งอายุ ๖๐ ปี ส่วนในหมวดอายุมากกว่า ๖๐
ปีขึ้นไป มีการเข้าสู่แรงงานในอัตราลดลงเพียงร้อยละ ๓๘.๘ เพศชายเข้าสู่แรงงานช้ากว่าเพศ
หญิง กล่าวคือ อัตราการเข้าสู่แรงงานจะเริ่มสูงขึ้นในหมวดอายุ ๑๕-๑๙ ปี และลดลงเหลือเพียง
ร้อยละ ๒๖.๕ ในหมวดอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป ในขณะที่เพศชายในหมวดอายุเดียวกัน ยังคง
มีอัตราการเข้าสู่แรงงานสูงถึงร้อยละ ๕๒.๕

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ อัตราการเข้าสู่แรงงานรวมทั้งจังหวัดได้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ
๖๘.๖ อัตราการเข้าสู่แรงงานในหมวดอายุต่างๆ ยังคงแบบแผนการกระจายตัวเช่นเดิม แต่ส่วน
ใหญ่มีอัตราลดต่ำลงโดยเฉพาะในหมวดอายุ ๑๐-๑๔ ปี ทั้งในเพศชายและหญิง และเพศหญิงใน
หมวดอายุ ๑๕-๑๙ ปี มีอัตราการเข้าสู่แรงงานลดลง การที่อัตราการเข้าสู่แรงงานในปีหลังมี
อัตราลดลงอาจเป็นด้วยอัตราเพิ่มของการมีงานทำ มีความยืดหยุ่นต่ำกว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
ทำให้มีคนว่างงานในอัตราสูง ในกรณีนี้ Robinson^๑ ให้ความเห็นแย้งว่า ผู้ที่มีได้มีงานทำในเชิง
เศรษฐกิจนั้นอาจแฝงตัวอยู่ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจของครอบครัว (work-sharing in family
owned economic activity) อันเป็นลักษณะทั่วไปของสังคมเกษตรที่กำลังพัฒนา ตามสำมะโน

^๑Warren C. Robinson. "Employment in Thailand During the Third
Plan, 1971-1976" "Economic and Social Journal" Vol.10 No.3 May 1973
(Bangkok: National Economic and Social Development Board) pp. 14-15.

ประชากรนั้น มีแรงงานที่ทำงานกับครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนถึงร้อยละ ๕๑.๑ ในพ.ศ. ๒๕๐๓ และร้อยละ ๔๗.๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ส่วนอัตราการเข้าสู่แรงงานที่ลดต่ำลงในประชากรวัยหนุ่มสาวนั้น อาจเป็นด้วยการขยายตัวทางการศึกษา จึงทำให้แรงงานส่วนหนึ่งยังคงค้างอยู่ในสถาบันการศึกษา

๔. การทำงานต่ำกว่าระดับและการว่างงานตามฤดูกาลในชนบท (ดูตารางที่ ๕.๖ ประกอบ) การทำงานต่ำกว่าระดับ หมายถึง การใช้แรงงานไม่เต็มที่ในการทำงานและการว่างงานตามฤดูกาล เป็นเหตุให้ผลผลิตต่ำ เกษตรกรมีรายได้ต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาเกษตรกรรม ซึ่งเป็นแหล่งรองรับแรงงานส่วนใหญ่ของจังหวัดถึงร้อยละ ๗๕ แต่สามารถผลิตมูลค่าเพิ่มได้เพียงร้อยละ ๓๐ จากผลการสำรวจของ F.W Fuhs และ Jan Vingerhoets ในหมู่บ้านตัวอย่าง ซึ่งอาจจะมิใช่ตัวแทนของชุมชนเกษตรของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านซึ่งอยู่ห่างออกไปจากตัวเมืองเชียงใหม่ไม่มากนัก ฝนดินและน้ำท่ามีความอุดมสมบูรณ์ดี สามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี กล่าวคือ ในฤดูฝนจะทำนาเป็นหลัก นอกฤดูทำนาซึ่งเป็นฤดูแล้ง จะทำการเพาะปลูกพืชผัก ยาสูบ อ้อย และตัวต่างๆ พืชของการใช้แรงงาน โดยกำหนดให้มีการใช้แรงงานวันละ ๘ ชั่วโมงต่อหนึ่งแรงงาน จะตกอยู่ระหว่างร้อยละ ๗๘.๗-๗๗.๒ ต่อเดือน ช่วงเวลาซึ่งมีการใช้แรงงานสูงได้แก่ ตอนต้นของฤดูทำนาและในตอนเก็บเกี่ยว การใช้แรงงานตลอดทั้งปีร้อยละ ๕๕.๓ ของเวลามาตรฐานของการใช้แรงงาน แยกออกได้เป็นแรงงานที่ใช้ในการเกษตรกรรมร้อยละ ๕๕.๘ งานบ้านร้อยละ ๑๕.๔ อุตสาหกรรมครัวเรือน ร้อยละ ๑๘.๐ และงานนอกเกษตรร้อยละ ๑๐.๓^๑ หากเป็นหมู่บ้านอื่นซึ่งน้ำท่าไม่สมบูรณ์และอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่มาก เกษตรกรรมจะมีสัดส่วนของเวลาที่ใช้แรงงานจะต่ำกว่านี้ เนื่องจากไม่อาจปลูกพืชนอกฤดูทำนา และไม่สามารถที่จะหางานนอกเกษตรได้ ซึ่งโดยมากมักจะอยู่ในรูปชุมชนใหญ่

^๑F. W. Fuhs and Jan Vingerhoets, Rural Manpower, Rural Institution and Rural Employment in Thailand, (Bangkok: NESDB, 1972) pp. 88-94.

สาขาการผลิตที่สำคัญ

เกษตรกรรม

เกษตรกรรมเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญที่สุดของจังหวัดเชียงใหม่ มีมูลค่าเพิ่มคิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐ ของผลิตภัณฑ์จังหวัด ขยายตัวโดยอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๒.๓ ต่อปี แต่เป็นแหล่งรองรับแรงงานถึงร้อยละ ๗๐ ของประชากรในวัยแรงงาน สาเหตุที่มีการขยายตัวดำเนื่องมาจากพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเกษตรมีจำกัดเพียงร้อยละ ๒๐.๑ ของพื้นที่รวมทั้งจังหวัด ขนาดถือครองต่อครัวเรือนมีขนาดเล็ก ร้อยละ ๔๖.๘ ถือครองต่ำกว่า ๑๐ ไร่ และร้อยละ ๓๕.๔ ถือครองระหว่าง ๑๐-๑๔ ไร่ นอกจากนั้นแล้ว การผลิตยังขึ้นต่อภูมิอากาศ ทั้งนี้เนื่องจากมีพื้นที่ซึ่งอยู่ในโครงการชลประทานหลวงเพียงร้อยละ ๔.๐ ของพื้นที่ ซึ่งใช้ทำการเกษตรกรรมทั้งจังหวัด

๑. กสิกรรม

๑.๑ ข้าว ถือเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด ทั้งเพื่อการส่งออกและบริโภคเป็นอาหาร ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. ๒๕๒๐ ใช้พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีถึง ๑๐๕,๓๓๐.๖ เฮกตาร์ ผลผลิตรวม ๓๓๐,๓๖๒ ตัน ราคาผลผลิตค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ปลูกมากเป็นอันดับ ๑ แต่ก็มีมีการขยายตัวอย่างสม่ำเสมอ แม้จะขยายได้ในอัตราต่ำเพียงร้อยละ ๐.๕ ต่อปี เนื่องจากมีพื้นที่จำกัด ผลผลิตข้าวเพียงพอในการบริโภคภายในจังหวัด ในปีเดียวกันประมาณว่าอุปสงค์ต่อข้าวของจังหวัดเชียงใหม่ นับรวมทั้งเมล็ดพันธุ์ซึ่งจะเก็บไว้ทำพันธุ์ในปีต่อไป และพืชผลเสียหายเนื่องจากสัตว์เหยียบย่ำเป็นปริมาณ ๓๐๔,๐๖๕.๐ ตัน^๑ คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๐ ของผลผลิตข้าวนาปี ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ในอัตราที่สูงมากถึงร้อยละ ๒.๕ ตัน/เฮกตาร์ นับว่าสูงกว่าทุกภาค ชาวที่ปลูกนิยมปลูกข้าวเหนียวมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของข้าวที่ผลิตได้ วัตถุประสงค์ก็เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน

๑.๒ พืชไร่ พืชผักและสวนผลไม้ แม้ว่าจะมีการใช้พื้นที่เพาะปลูกเพียงร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ถือครองการเกษตร แต่ก็มีผลผลิตกระจายมากกว่า ๔๐ ชนิด โดยมีข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ยาสูบ กระเทียม และลำไย เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด ภาวะการผลิตพืชไร่และพืชผักมีความยืดหยุ่นสูงต่อระดับราคาซื้อขายผลผลิต ส่วนลำไยนั้นแม้จะได้ราคาดี แต่ยังมีได้

^๑วิธีการประมาณดูใน National Income of Thailand, 1968-69 edition, (Bangkok: Office of The Prime Minister), p. 113.

เพาะปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก เนื่องจากผลผลิตหลักไม่แน่นอน เกษตรกรไม่อาจใช้เทคโนโลยีควบคุมผลผลิตได้ อัตราเสี่ยงจึงมีมาก จึงปลูกในรูปของสวนหลังบ้าน^๑

ถั่วเหลือง เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด ซึ่งนอกจากจะใช้บริโภคของคนและสัตว์แล้ว ยังเป็นวัตถุดิบในการป้อนโรงงานอุตสาหกรรม มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกในอัตราร้อยละ ๒๓.๑ ต่อปี ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. ๒๕๒๐ ใช้พื้นที่เพาะปลูก ๑๙,๐๐๔.๘ เฮกตาร์ ผลผลิตรวม ๑๔,๕๐๘.๐ ตัน ปลูกได้ปีละสองครั้งคือ ครั้งแรกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน และครั้งที่สอง ระหว่างเดือนมกราคมถึงมิถุนายน ผลผลิตต่อพื้นที่โดยเฉลี่ย ๐.๙ ตันต่อเฮกตาร์ ประสิทธิภาพการผลิตอยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับระดับประเทศ จึงได้รับการบรรจุให้อยู่ในเขตเกษตรเศรษฐกิจที่ ๑๐ รวมทั้งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำพูน และเชียงราย ซึ่งเน้นหนักให้เป็นเขตส่งเสริมเร่งรัดอันดับ ๑ ในด้านการผลิต ถั่วเหลือง ยาสูบ และโคกระบือ^๒

ถั่วลิสง มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกในอัตราร้อยละ ๑๓.๓ ต่อปี ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. ๒๕๒๐ ใช้พื้นที่เพาะปลูก ๘,๒๔๔.๔ เฮกตาร์ ผลผลิตรวม ๑๒,๘๘๘.๐ ตัน ระยะเวลาที่ปลูกเป็นช่วงเดียวกันกับถั่วเหลือง ผลผลิตต่อพื้นที่โดยเฉลี่ย ๑.๓ ตันต่อเฮกตาร์

ข้าวโพด เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ ใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ทั้งการบริโภคของคนและสัตว์ แล้วก็ยังเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรม มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกในอัตราร้อยละ ๗.๓ ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. ๒๕๒๐ ใช้พื้นที่เพาะปลูก ๒,๒๖๕.๓ เฮกตาร์ ผลผลิตรวม ๔,๗๘๕.๔ ตัน ปลูกระหว่างเดือนมิถุนายนถึงตุลาคม อันเป็นช่วงเดือนเดียวกันกับการทำนาปี จึงทำการขยายการเพาะปลูกได้ไม่มากนัก ผลผลิตต่อพื้นที่โดยเฉลี่ย ๒.๑ ตันต่อเฮกตาร์

ยาสูบ มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกในอัตราที่ลดลงร้อยละ ๗.๑ ต่อปีในการเพาะปลูก พ.ศ. ๒๕๑๘ ใช้พื้นที่เพาะปลูก ๑,๐๒๓.๒ เฮกตาร์ ผลผลิตรวม ๔,๘๐๒.๖ ตัน ปลูกได้ปีละสองครั้ง คือ ครั้งแรกระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม อันเป็นช่วงของการทำนาปี

^๑สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, แผนพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๔

(เชียงใหม่: สำนักงานจังหวัด, ๒๕๒๐), หน้า ๔๒-๔๓.

^๒กองเศรษฐกิจการเกษตร, เขตเกษตรเศรษฐกิจเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

(กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตร, ๒๕๑๕), หน้า ๑๓.

และครั้งที่สองระหว่างเดือนธันวาคมถึงกุมภาพันธ์ อันเป็นช่วงหลังฤดูทำนา ผลผลิตต่อพื้นที่โดยเฉลี่ย ๔.๔ ตันต่อเฮกตาร์

กระเทียม เป็นพืชผักที่เป็นที่นิยมมากที่สุดที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ ๖๓.๒ ต่อปี ในการเพาะปลูก พ.ศ. ๒๕๑๘ ใช้พื้นที่เพาะปลูก ๘,๗๑๙ เฮกตาร์ ผลผลิตรวม ๔๘,๓๗๗.๕ ตัน ทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝนอันเป็นช่วงที่ทำนาปี จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ อันเป็นช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวแต่พื้นดินยังคงรักษาความชื้นไว้ได้ ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย ๗.๑ ตันต่อเฮกตาร์

๒. ปศุสัตว์ วัวและควายเป็นสัตว์ที่นิยมมากในครัวเรือนโดยทั่วไป เพื่อใช้แรงงานในการทำนาและแหล่งเงินสดของเกษตรกร โดยเฉลี่ยแล้วมีการเลี้ยงวัวและควายประมาณครัวเรือนละ ๒.๒ และ ๒.๘ ตัวตามลำดับ จำนวนวัวควาย มีแนวโน้มที่จะลดลง เนื่องจากอุปสงค์ต่อเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น แต่วัวควายมีการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติฯ ตลอดจนการนำเครื่องทุ่นแรงมาใช้ ส่วนสุกร เป็ด และไก่ ซึ่งจะเป็นอาหารเนื้อที่ทดแทนกันได้ก็มีแนวโน้มที่จะลดการผลิตลงแม้ว่าราคาเนื้อชำแหละจะสูง เนื่องจากประสบปัญหาทางด้านต้นทุนการผลิตอันเนื่องจากราคาอาหารสัตว์สูง แต่ราคารับซื้อสัตว์มีชีวิตต่ำ ทำให้ผู้เลี้ยงประสบการขาดทุน จึงเลิกเลี้ยงหันไปประกอบอาชีพด้านอื่นแทน

๓. ประมง อาหารประเภทสัตว์น้ำ นับเป็นอาหารประเภทเนื้อที่ให้โปรตีนที่มีราคาถูกและมีความสำคัญต่อประชาชนมากที่สุดชนิดหนึ่ง ใช้ทดแทนเนื้อสัตว์อื่นๆ เช่น หมู ไก่ วัว ฯลฯ ซึ่งมีราคาแพงและเป็นปัญหาอยู่เสมอ นอกจากจะใช้บริโภคสดแล้ว ยังมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมอาหารซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบทำเค็ม นึ่ง หรือย่าง ทำปลาร้าหรือปลาแจ่ว อาหารสัตว์บู่ และน้ำปลา จังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งจับปลาที่สำคัญคือ กิ่งอำเภอดอยเต่า ซึ่งมีอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนภูมิพลเป็นแหล่งที่มีปลาชุกชุม นอกจากนั้นแล้วยังมีการจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติอื่นๆ และบ่อปลาเอกชน ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จังหวัดเชียงใหม่จับสัตว์น้ำได้จำนวนถึง ๔๔๕.๒ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ ของสัตว์น้ำจืดที่จับได้ทั้งประเทศ

๔. การป่าไม้ กิจการป่าไม้ของจังหวัดอยู่ภายใต้การควบคุมและรักษาของกรมป่าไม้ การตัดฟันไม้ในป่าจะต้องได้รับสัมปทานตัดฟันไม้ จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่สัมปทานตัดไม้รวมทั้งสิ้น ๑๐,๘๓๒.๐ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ ๔๗.๒ ของพื้นที่ป่าไม้รวมทั้งจังหวัด ผลผลิตไม้รวมประมาณปีละ ๖๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ทรัพยากรป่าไม้ มีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจลดลงเป็นลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาการเกษตรและปศุสัตว์และสาขาการผลิตอื่นๆ สาเหตุเนื่องมา

จากความเสื่อมโทรมทางสภาพป่า ซึ่งได้เริ่มมีการทำไม้มาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งให้สัมปทานแก่บริษัททำไม้ของชาวอังกฤษ ประกอบกับการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขา อันเนื่องมาจากแรงกดดันด้านประชากร

เหมืองแร่และย่อยหิน

แร่ที่ผลิตได้มากที่สุดในช่วงจังหวัดเชียงใหม่คือ แบริท์ แมงกานีส และฟลูออไรท์ ตามลำดับ ปริมาณแร่ที่ขุดได้ไม่สม่ำเสมอ บางปีผลิตได้มาก บางปีผลิตได้น้อยหรือไม่มีเลย แหล่งแร่ที่ค้นพบมักอยู่ในบริเวณเทือกเขาสูง ทำให้ต้นทุนในการผลิตแร่ค่อนข้างสูงเพราะอุปสรรคในด้านการขนส่ง เหมืองแร่ส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ใช้กรรมวิธีพื้นบ้านในการขุดเจาะแร่ ขาดการสำรวจแหล่งแร่ที่แม่นยำ ทำให้อัตราเสี่ยงในการประกอบกิจการเหมืองแร่ค่อนข้างสูง ผลผลิตที่ได้ไม่แน่นอน และปริมาณมีไม่มากพอที่จะลงทุนในอุตสาหกรรมแปรรูปแร่

อุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ซึ่งใช้วัตถุดิบจากผลผลิตการเกษตรภายในจังหวัด และผลิตขึ้นเพื่อใช้บริโภคภายในจังหวัด ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จากการแจงนับบัญชีผู้ประกอบการที่จดทะเบียนกับกองควบคุมโรงงานอุตสาหกรรม ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๐ มีโรงงานรวมทั้งสิ้น ๕๒๖ ราย รวมจำนวนคนงาน ๘,๗๒๗ คน อัตราส่วนโดยเฉลี่ยของคนงาน/โรงงาน เท่ากับ ๙.๔ คน เป็นโรงงานขนาดเล็กที่ใช้แรงงานไม่เกิน ๕๐ คน จำนวน ๔๘๙ โรง มีคนงานรวม ๓,๗๔๗ คน โรงงานขนาดกลางที่ใช้คนงานระหว่าง ๕๐-๒๐๐ คนจำนวน ๒๔ โรง มีคนงานรวม ๒,๓๐๐ คน และโรงงานขนาดใหญ่ ที่ใช้คนงานมากกว่า ๒๐๐ คนขึ้นไปจำนวน ๙ โรง มีคนงานรวม ๒,๖๗๙ คน ในบทนี้จะกล่าวถึงเฉพาะโครงสร้างของโรงงานอุตสาหกรรมและแนวโน้ม ส่วนแบ่งของประเภทอุตสาหกรรม ส่วนการกระจายตัวของโรงงานนั้นจะกล่าวในบทต่อไป

๑. โครงสร้างของโรงงานอุตสาหกรรม (ดูตารางที่ ๔.๑๗ ประกอบ) อุตสาหกรรมที่มีจำนวนโรงงานมากที่สุดได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ มีโรงงานรวมทั้งสิ้น ๗๕๔ โรง มีคนงานรวม ๔,๘๖๔ คน ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กถึง ๗๓๔ โรง ใช้คนงานรวม ๑,๙๒๒ คน แต่คนงานส่วนใหญ่อยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางที่มีโรงงาน ๑๑ โรง คนงาน ๔๕๑ คน และโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีโรงงานเพียง ๔ โรง คนงาน ๒,๐๗๓ คน อุตสาหกรรมประเภทต่อมาคือ อุตสาหกรรมไม้และเครื่องเรือน มีโรงงานรวมทั้งสิ้น

๖๓ คน คนงาน ๑,๖๗๘ คน ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กและขนาดกลาง ไม่มีโรงงานขนาดใหญ่เลย อุตสาหกรรมประเภทที่ ๓ คืออุตสาหกรรมโลหะ มีโรงงานรวมทั้งสิ้น ๔๔ โรง คนงาน ๔๖๙ คน ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กและขนาดกลาง ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เช่นกัน อุตสาหกรรมประเภทที่ ๔ คือ อุตสาหกรรมอโลหะ มีโรงงานเพียง ๔๐ โรง แต่มีคนงานถึง ๑,๐๑๔ คน ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กและขนาดกลาง มีโรงงานขนาดกลางเพียงแห่งเดียว แต่มีคนงานถึง ๖๐๑ คนคือ โรงงานกลั่นน้ำมันฝาง โครงสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลงไปไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติขั้นมูลของอุตสาหกรรม ๒๕๐๖^๑ แม้ว่าค่านิยมและวิธีการในการเก็บข้อมูลจะแตกต่างกัน ในปีดังกล่าวอุตสาหกรรมประเภทที่มีความสำคัญก็คือ อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงสีข้าว โรงเลื่อย และโรงบ่มใบยา นอกนั้นจะเป็นกิจการประเภทหัตถกรรมในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่

๒. แนวโน้มของกิจการอุตสาหกรรม

๒.๑ อุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตด้านกลีกรวม อุตสาหกรรมสีข้าว เป็นอุตสาหกรรมที่มีจำนวนโรงงานมากที่สุดถึง ๗๐๑ โรง ทุนจดทะเบียนรวม ๖๓๙.๗ ล้านบาท ใช้คนงาน ๑,๒๗๖ คน ส่วนใหญ่เป็นโรงสีขนาดเล็กซึ่งใช้คนงานเพียง ๑-๒ คน กำล้างสีไม่เกิน ๑๒ เกวียนต่อวัน กระจายอยู่ทั่วไป ส่วนโรงสีขนาดใหญ่นั้นจะรวมกลุ่มอยู่ตามชุมชนใหญ่ๆ ตัวเลขดังกล่าวอาจจะต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากข้อบกพร่องด้านการทะเบียน ข้อมูลในปี ๒๕๐๖ ปรากฏว่าจังหวัดเชียงใหม่มีผู้ประกอบการสีข้าวถึง ๑,๑๗๓ ราย ใช้คนงาน ๒,๗๓๐ คน สาเหตุที่มีโรงสีขนาดเล็กจำนวนมาก อาจเป็นเพราะความสะดวกในด้านการขนส่งซึ่งเนื่องจากปัญหาภูมิประเทศ แม้ว่าโรงสีขนาดเล็กจะมีต้นทุนในการสีสูงและมีประสิทธิภาพในการสีต่ำกว่าก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับโรงสีขนาดกลางและขนาดใหญ่

อุตสาหกรรมบ่มใบยาสูบ แม้จะมีโรงงานเพียง ๒๔ โรง แต่ก็ เป็นโรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่มีทุนจดทะเบียนถึง ๘๑.๕ ล้านบาท ใช้คนงานถึง ๒,๘๒๗ คน หักของขนาดโรงงาน พิจารณาจากขนาดคนงานอยู่ระหว่าง ๔-๓๒๐ คน/โรง คนงานโดยเฉลี่ย ๘๔.๒ คน/โรง

^๑ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, สถิติขั้นมูลของอุตสาหกรรม ๒๕๐๖ (กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม, ๒๕๐๗), หน้า ๑๘๓-๒๑๔.

อุตสาหกรรมชาและกาแฟ มีจำนวน ๗ โรงทุนจดทะเบียนรวม ๑๑.๘
ล้านบาท ใช้คนงาน ๑๕๔ คน พิสัยของโรงงานอยู่ระหว่าง ๕-๗๗ คน/โรง ขนาดโดยเฉลี่ย ๒๒.๗
คน/โรง

อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันมีนัต มีจำนวน ๔ โรงทุนจดทะเบียนรวม ๕.๓ ล้าน
บาท ใช้คนงาน ๑๘๔ คน พิสัยของคณงานอยู่ระหว่าง ๔-๑๕๐ คน/โรง ขนาดโดยเฉลี่ย ๓๗.๕
คน/โรง

อุตสาหกรรมผสมอาหารสัตว์ จำนวน ๓ โรงทุนจดทะเบียนรวม ๔.๔
ล้านบาท ใช้คนงาน ๒๑ คน พิสัยของคณงานอยู่ระหว่าง ๔-๑๑ คน/โรง ขนาดโดยเฉลี่ย ๓.๓
คน/โรง

อุตสาหกรรมไม้กระเทาะถั่วลิสง ถั่วเขียว จำนวน ๔ โรงทุนจดทะเบียน
รวม ๘.๖ ล้านบาท ใช้คนงาน ๒๘ คน พิสัยของคณงานอยู่ระหว่าง ๕-๘ คน/โรง คณงานเฉลี่ย
๗ คน/โรง

อุตสาหกรรมแชลคและครั่ง จำนวน ๒ โรงทุนจดทะเบียน ๓,๐๐๐,๐๐๐
บาท ใช้คนงาน ๓๔ คน ขนาดโดยเฉลี่ย ๒๐ คน/โรง

อุตสาหกรรมหีบน้ำมันถั่ว จำนวน ๓ โรงทุนจดทะเบียนรวม ๒.๖ ล้าน
บาท ใช้คนงาน ๔๒ คน พิสัยของคณงานอยู่ระหว่าง ๓-๒๘ คน/โรง ขนาดโดยเฉลี่ย ๑๔ คน/โรง

๒.๒ อุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตจากป่าไม้ อุตสาหกรรมแปรรูปไม้จำนวน ๑๕ โรง
ทุนจดทะเบียน ๑๗.๘ ล้านบาท พิสัยของคณงานอยู่ระหว่าง ๔-๑๓๔ คน/โรง ขนาดโดยเฉลี่ย
๔๕.๔ คน/โรง

อุตสาหกรรมผลิตภัณฑไม้ อันได้แก่ เครื่องเรือน วงกรอบ บานกรอบ ประตู
หน้าต่าง ไม้แกะสลัก จำนวน ๔๖ โรง ทุนจดทะเบียน ๒๑.๓ ล้านบาท พิสัยของคณงานอยู่
ระหว่าง ๕-๗๘ คน/โรง ขนาดโดยเฉลี่ย ๑๘.๐ คน/โรง

การท่องเที่ยว

จังหวัดเชียงใหม่มีความพร้อมทางด้านกาการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง ทั้งในด้านทรัพยากรการ
ท่องเที่ยวซึ่งมีหลากหลายทั้งจำนวนและประเภท เงื่อนไขทางภูมิอากาศ โครงสร้างพื้นฐาน ความ
สะดวกในการคมนาคม ฯลฯ เป็นเหตุให้การท่องเที่ยวขยายตัวอย่างรวดเร็ว (จำนวนนักท่องเที่ยว
ที่เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่เริ่มจัดทำข้อมูลสถิติในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นมา พบว่าในปี

พ.ศ. ๒๕๑๕ มีนักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่ ๑๐๖,๐๕๔ คน อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๔.๖ ห้าปีต่อมา จำนวนนักท่องเที่ยวได้เพิ่มเป็น ๒๔๓,๗๐๖ คน อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยระหว่างปี ๒๕๑๖-๒๕๒๐ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๑.๔ ต่อปี ทางด้านการบริการนั้นก็ได้มีการขยายตัวรวดเร็วเช่นกัน เพื่อตอบสนองอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวซึ่งนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ดังจะเห็นได้จากจำนวนห้องพักรวมทุกประเภท ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ มีเพียง ๑,๐๘๔ ห้อง ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๓,๐๖๓ ห้องในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑๔.๘ ต่อปี ห้องพักหนึ่งๆ นั้น ประมาณว่าต้องมีพนักงานบริการ ๑ คน การขยายตัวของนักท่องเที่ยวมิได้มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโรงแรมเท่านั้น หากยังส่งผลกระทบต่อกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยการท่องเที่ยวอีกเป็นอันมาก อาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มูลค่าเพิ่มในสาขาการผลิตด้านค้าส่ง ค้าปลีก บริการ ทริความสำคัญขึ้นอย่างรวดเร็ว ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๐

๑. ลักษณะของอุปสงค์นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

๑.๑ สัญชาติของนักท่องเที่ยว (ดูตารางที่ ๔.๑ ประกอบ) ในจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ นับได้ว่า นักท่องเที่ยวจากประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงคือ สิงคโปร์และมาเลเซีย เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนมากที่สุด มีจำนวน ๑๒,๖๘๐ และ ๑๑,๕๕๐ คนตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑ และ ๔๘.๒ ตามลำดับ กลุ่มที่มีสัดส่วนมากรองลงมาได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป เป็นจำนวน ๔๐,๖๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๗ อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒๕.๕ ต่อปี ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน อังกฤษ และอิตาลี กลุ่มที่มีสัดส่วนมากเป็นอันดับที่ ๓ ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวจากเอเชียและแปซิฟิก เป็นจำนวน ๒๔,๘๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗ อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒๑.๑ ต่อปี ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากออสเตรเลีย ญี่ปุ่นและฮ่องกง กลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา จำนวน ๑๑,๕๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐ และอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ ๘.๖ ต่อปี ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกา

๑.๒ ฤดูกาลท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ (ดูรูปที่ ๔.๑ ประกอบ)

นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่มาเยือนเชียงใหม่ นั้น จะมีจำนวนสูงสุดในเดือนธันวาคมช่วงหนึ่ง จากนั้นจะค่อยๆ ลดต่ำลงจนถึงเดือนมิถุนายน แล้วจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม หลังจากนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวจะตกลงเล็กน้อย แล้วจะค่อยๆ เพิ่มสูงขึ้นมากที่สุดในเดือนธันวาคมเป็นวัฏจักร เมื่อพิจารณาฤดูกาลท่องเที่ยวโดยส่วนรวม จะเห็นว่าระหว่างเดือน

พฤษภาคมและมีมิถุนายนช่วงหนึ่งและช่วงเดือนกันยายนและตุลาคมอันเป็นช่วงต้น และปลายฤดูฝนในประเทศไทยจะมีฝนตกหนัก นักท่องเที่ยวจึงมีจำนวนลดลง ส่วนในช่วงเดือนอื่นๆ นั้น จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี

๑.๓ ระยะเวลาพักในจังหวัดเชียงใหม่ ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวพักอยู่ในเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ จากการสำรวจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เฉลี่ย ๒.๐๕ วัน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ จากผลของการสำรวจของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ระยะเวลาพักโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น ๓.๐๒ วัน เมื่อเปรียบเทียบกับเวลาพักโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยซึ่งอยู่ระหว่าง ๔-๕ วัน และกับวันหยุดโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ๑๕-๒๐ วันแล้ว แสดงว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังประเทศไทยและเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์หลากหลาย (multi - destination) ข้อมูลดังกล่าวจัดเก็บก่อนที่จะได้มีการเปิดท่าอากาศยานเชียงใหม่ให้เป็นท่าอากาศยานนานาชาติ อันจะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเดินทางมายังเชียงใหม่โดยตรง ไม่ต้องแวะกรุงเทพฯ ระยะเวลาพักในจังหวัดเชียงใหม่อาจจะมียาวขึ้น

๑.๔ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและลักษณะการใช้จ่าย ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ จากการสำรวจของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นักท่องเที่ยวต่างประเทศมีการใช้จ่าย ๘๓๓.๖ บาท/คน/วัน สูงกว่าข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งกองสถิติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สสำรวจว่านักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายเฉลี่ย ๔๓๓.๐ บาท/คน/วัน ต่ำกว่าข้อมูลที่ใช้จ่ายประจำวันของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เฉลี่ย ๓๗.๘๕ เหรียญสหรัฐหรือประมาณ ๗๕๐ บาท/คน/วัน

องค์ประกอบของการใช้จ่ายใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยรวมทั้งประเทศ กล่าวคือ ร้อยละ ๕๐ ของรายจ่ายจะเป็นค่าอาหาร ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ร้อยละ ๓๒.๒ เป็นการซื้อของซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั้งประเทศซึ่งใช้จ่ายเพื่อการนี้เพียงร้อยละ ๒๗.๐ ส่วนที่เหลือ นอกนั้น เป็นค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวและอื่นๆ เป็นที่น่าสังเกตว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่ มีสัดส่วนใช้จ่ายในการซื้อของสูง ส่วนค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวนั้นกลับมีสัดส่วนลดลง

๑.๕ ลักษณะการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างประเทศให้ความสนใจ ๖ อันดับแรกได้แก่ ดอยสุเทพ หมู่บ้านท่าเรือ หมู่บ้านชาวเขา หมู่บ้านทอผ้าไหม วัดและเจดีย์ต่างๆ หมู่บ้านทำไม้และแกะสลัก ซึ่งจัดให้อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณีและวัฒนธรรมและ

อยู่ในรถมีการเดินทางที่ไม่ใช้เวลามากนัก ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพักสั้น จึงไม่มีโอกาสที่จะได้สัมผัสแหล่งท่องเที่ยวซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป

๒. ลักษณะและอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวในประเทศ

๒.๑ แนวโน้มของนักท่องเที่ยว (ดูตารางที่ ๔.๑๕ ประกอบ) จำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศที่เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๕๙,๘๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๒ ของนักท่องเที่ยวรวมที่เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่ สัดส่วนเปลี่ยนแปลงลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ร้อยละ ๒.๒ อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ย ร้อยละ ๒๓.๐ ต่อปี ต่ำกว่าอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งเพิ่มในอัตราร้อยละ ๒๕.๘ ต่อปี

๒.๒ ฤดูกาลของนักท่องเที่ยวในประเทศ (ดูรูปที่ ๔.๑ ประกอบ) นักท่องเที่ยวในประเทศที่เดินทางมาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ นั้น จะมีจำนวนสูงสุดสองช่วงคือ เดือนเมษายนช่วงหนึ่งอันตรงกับเทศกาลสงกรานต์ จากนั้นจะค่อยๆ ลดต่ำลงจนถึงเดือนมิถุนายน จึงจะหมุนกลับเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงเดือนธันวาคม จำนวนนักท่องเที่ยวจะลดลงเล็กน้อยในเดือนกันยายน ในช่วงเดือนตุลาคมเป็นระยะหลังการออกพรรษา มีประเพณีทำบุญทอดกฐินและผ้าป่า ต่อเนื่องกับเทศกาลลอยกระทงในเดือนพฤศจิกายนและงานฤดูหนาว ซึ่งจัดขึ้นในช่วงสิ้นปีต่อเนื่องกับขึ้นปีใหม่ในเดือนมกราคม ประกอบกับสภาพภูมิอากาศเย็นสบายจึงมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาในช่วงนี้มาก จากนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวจะลดต่ำลงจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และค่อยๆ กระเพื่อมขึ้นในเดือนมีนาคม อันเป็นช่วงปิดภาคการศึกษาฤดูร้อนประจำปี และขึ้นสูงสุดในเดือนเมษายน

๒.๓ ระยะเวลาพักในจังหวัดเชียงใหม่ ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวในประเทศพักอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่จากการสำรวจของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเฉลี่ย ๒.๐๔ วัน ระยะเวลาพักโดยเฉลี่ยดังกล่าว เมื่อพิจารณาจากจำนวนนักท่องเที่ยวซึ่งมีอยู่อย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ยกเว้นในช่วงเทศกาลงานบุญต่างๆ แล้ว น่าจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของนักท่องเที่ยว ๒ ประเภทคือ นักท่องเที่ยวประเภท ไค้แก่ นักธุรกิจที่เดินทางไปตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งจะมีสม่ำเสมอตลอดทั้งปี และนักท่องเที่ยวในวันหยุดสุดสัปดาห์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

๒.๔ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและลักษณะการใช้จ่าย จากการสำรวจของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่พักในโรงแรม มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ๔๙๘.๕๓ บาท/คน/วัน ส่วนนักท่องเที่ยวที่พักตามบ้านญาติ เพื่อน หรือวัด และอื่นๆ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ๒๙๓.๒๕ บาท/คน/วัน รวมค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ๔๔๗.๗๑ บาท/คน/วัน

สัดส่วนการใช้จ่ายเป็นค่าอาหารและที่พักมากกว่าร้อยละ ๕๐ ชื่อของร้อยละ ๒๗.๖๕ ส่วนที่เหลือ
นอกจากนั้นเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ

๒.๕ ลักษณะการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวในประเทศไทยให้ความ
สนใจมาก ๖ อันดับแรกได้แก่ ดอยสุเทพ น้ำตก หมู่บ้านท่าเรือ พระตำหนักภูพิงศ์ ลักดาแลนด์และ
จังหวัดลำพูน ซึ่งแตกต่างจากความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งให้ความสนใจ
แหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณีและวัฒนธรรมสูง ส่วนนักท่องเที่ยวในประเทศนั้น ส่วนใหญ่ให้
ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติค่อนข้างสูง

สรุป

ภูมิเศรษฐศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นหัวเมืองชายแดนลึกเข้าไปในภาคเหนือของ ประเทศ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและเทือกเขาสูง มีที่ราบอันจำกัด แต่อุดมด้วยทรัพยากร ป่าไม้ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพในสาขาเกษตรกรรม ซึ่งมีผลผลิตที่สำคัญคือ ข้าวและป่าไม้ ประชากรมีรายได้ต่ำกว่าส่วนเฉลี่ยทั้งประเทศ เนื่องจากมีพื้นที่ราบจำกัดอัตราส่วนพื้นที่ต่อครอบครัวอยู่ในระดับต่ำกว่าส่วนเฉลี่ยทั้งประเทศ ถึงแม้จะมีประสิทธิภาพในการผลิตที่สูงกว่าก็ตามการเริ่ม คำเนินการควบคุมจำนวนประชากรโดยการวางแผนครอบครัว ซึ่งได้ดำเนินงานโดยเอกชนตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา ทำให้อัตราการเพิ่มประชากรลดลงอย่างรวดเร็ว จนทำให้รายได้ ของประชากรมีระดับสูงกว่าส่วนเฉลี่ยของภาค แต่ยังคงต่ำกว่าส่วนเฉลี่ยทั้งประเทศในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๑ และ ๒ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจคือ ในด้านเกษตรกรรม เกษตรกรได้หันมาปลูกพืช เศรษฐกิจมากขึ้น แต่ก็ยังคงให้ความสำคัญเป็นอันดับรองจากข้าว ผลอันนี้ได้นำไปจนถึงโครงสร้างอุตสาหกรรมซึ่งแต่เดิมมีเพียงอุตสาหกรรมสีข้าว แปรรูปไม้และยาสูบ ได้ขยายฐานออกมา เป็นอุตสาหกรรมชาและกาแฟ อุตสาหกรรมสะกัดน้ำมันพืช อุตสาหกรรมผสมอาหารสัตว์ ลักษณะ อุตสาหกรรมเหล่านี้จะใช้แรงงานในการผลิตมาก จึงสอดคล้องกับสภาวะการณ์ของแรงงานที่เป็น อยู่แล้ว อุตสาหกรรมอีกประเภทหนึ่งก็คือ อุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ลักษณะร่วม ระหว่างอุตสาหกรรมทั้งสองประเภทดังกล่าว ก็คือ เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น แต่ เนื่องด้วยภาคเกษตรเป็นภาคที่มีการเปลี่ยนแปลงช้า จึงทำให้กิจการอุตสาหกรรมขยายตัวได้ไม่ ... หนัก ไม่อาจจะรองรับกำลังแรงงานซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็ว แม้จะมีการวางแผนครอบครัว จนมีอัตราเพิ่มประชากรอยู่ในระดับที่ต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับภาคและประเทศ กำลังแรงงาน ส่วนใหญ่ยังคงแฝงเร้นอยู่ในภาคเกษตร ก่อให้เกิดสภาพการทำงานต่ำกว่าระดับ ประกอบกับการ วางงานตามฤดูกาลอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภาคเกษตร ซึ่งทำให้สัดส่วนมูลค่าเพิ่ม ต่อประชากรอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตในสาขาอื่นของจังหวัด ก่อให้เกิดปัญหา ความยากจนและความไม่เสมอภาคทางด้านกระจายรายได้ อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวได้ บรรเทาลงบ้างในการขยายตัวของสาขาบริการ อันเนื่องมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นมา ความสะดวกในการคมนาคม ประกอบกับทรัพยากร

การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมโรงแรมและกิจการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว ความพร้อมทั้งในด้านทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้การท่องเที่ยวยังมีแนวโน้มในการขยายตัวในอนาคต แต่ปัจจัยที่จะกำหนดการขยายตัวนั้นยังคงขึ้นอยู่กับอุปสงค์คือ ด้านนักท่องเที่ยวที่สำคัญก็คือ สัดส่วนแรงงานที่ขยายตัวเนื่องจากการท่องเที่ยว เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานแฝงในภาคเกษตรแล้วยังแตกต่างกันมาก ดังนั้นการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรยังคงเป็นแนวทางหลักในการกำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับจังหวัด ภาคและประเทศ ดังได้บรรจุไว้ในเป้าหมายการผลิตตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ จนถึงฉบับที่ ๔

ตารางที่ ๔.๑ การเปรียบเทียบอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์ขั้นต้น ประชากร และรายได้ต่อหัวประชากร พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๒๐

(๑)	๒๕๑๑ (๒)	๒๕๑๔ (๓)	อัตราเพิ่มเฉลี่ย ๒๕๑๑-๒๕๑๔ (๔)	๒๕๑๖ (๕)	๒๕๒๐ (๖)	อัตราเพิ่มเฉลี่ย ๒๕๑๖-๒๕๒๐ (๗)
ผลิตภัณฑ์ขั้นต้น (ล้านบาท)						
ประเทศไทย	๑๐๒,๕๗๘.๕	๑๑๓,๔๔๗.๐	๕.๕	๑๘๐,๑๕๖.๐	๒๓๕,๑๒๓.๐	๕.๕
ภาคเหนือ	๑๖,๐๓๐.๐	๑๗,๗๑๖.๐	๒.๐	๒๕,๖๓๒.๐	๓๑,๘๐๑.๐	๕.๒
จังหวัดเชียงใหม่	๒,๒๖๒.๒	๒,๖๘๖.๘	๓.๕	๓,๖๗๗.๑	๔,๙๗๑.๓	๖.๒
ประชากร (คน)						
ประเทศไทย	๓๓,๕๕๒,๒๓๘	๓๘,๓๕๙,๐๐๘	๒.๗	๓๙,๙๕๐,๓๐๖	๔๔,๒๗๒,๖๙๓	๒.๑
ภาคเหนือ	๗,๒๕๓,๓๒๖	๘,๑๑๓,๕๐๐	๒.๓	๘,๔๓๘,๐๘๗	๙,๒๐๒,๓๗๐	๑.๗
จังหวัดเชียงใหม่	๕๖๘,๗๓๘	๑,๐๔๕,๘๐๒	๑.๖	๑,๐๗๒,๘๓๓	๑,๑๑๘,๗๒๑	๐.๘
รายได้ต่อหัวประชากร (บาท/คน)						
ประเทศไทย	๓,๐๕๗.๒	๓,๔๗๘.๘	๒.๗	๔,๐๕๙.๒	๕,๒๘๘.๒	๓.๒
ภาคเหนือ	๒,๒๑๓.๐	๒,๑๘๓.๕	-๐.๒	๒,๙๑๙.๑	๓,๔๕๕.๗	๓.๕
จังหวัดเชียงใหม่	๒,๓๓๕.๒	๒,๕๑๕.๙	๑.๕	๓,๔๒๗.๕	๔,๔๕๓.๗	๕.๓

ที่มา : สศช, กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ ๔.๒ องค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงของประชากรจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๐

พ.ศ.	ประชากร	การเปลี่ยนแปลง		องค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลง		
		จำนวน (๓)	ร้อยละ (๔)	เกิด (๕)	ตาย (๖)	อพยพสุทธิ (๗)
๒๕๑๐	๔๓๙,๗๒๓	-	-	-	-	-
๒๕๑๑	๕๖๘,๗๓๔	๑๒๙,๐๑๐	๒๙.๐๐	๒๓๓,๘๗๐	๗,๗๑๑	๑,๘๓๑
๒๕๑๒	๕๘๓,๔๒๒	๑๔,๖๘๘	๑.๕๒	๒๒,๔๗๑	๘,๙๘๘	๑,๒๑๕
๒๕๑๓	๑,๐๐๒,๒๕๕	๔๑๘,๘๓๓	๑.๙๒	๒๑,๔๑๙	๗,๓๑๗	๔,๗๗๑
๒๕๑๔	๑,๐๒๓,๒๒๓	๒๐,๙๖๘	๒.๐๙	๒๐,๙๕๖	๗,๔๓๙	๗,๔๑๑
๒๕๑๕	๑,๐๕๙,๘๐๒	๒๖,๕๗๙	๒.๖๐	๒๑,๘๕๗	๗,๑๒๘	๑๑,๘๕๐
๒๕๑๖	๑,๐๗๒,๘๓๓	๒๓,๐๓๑	๒.๑๙	๒๐,๖๙๗	๗,๓๒๕	๙,๖๕๙
๒๕๑๗	๑,๐๘๖,๒๐๓	๑๓,๓๗๐	๑.๒๕	๒๐,๓๖๑	๘,๕๐๔	๑,๕๑๓
๒๕๑๘	๑,๐๙๖,๒๕๓	๑๐,๐๕๐	๐.๙๒	๑๙,๘๗๗	๗,๘๘๒	-๑,๙๕๕
๒๕๑๙	๑,๑๐๐,๓๒๕	๔,๐๗๒	๐.๓๗	๒๑,๒๓๔	๗,๑๙๗	-๙,๙๕๕
๒๕๒๐	๑,๑๑๘,๒๗๑	๑๗,๙๔๖	๑.๖๓	๒๐,๖๘๑	๗,๓๖๑	๔,๖๒๖

ที่มา: กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง
 กองสถิติพยากรณ์ชีพ กระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ ๔.๓ อัตราเกิด อัตราตาย และอัตราการเพิ่มประชากร ๒๕๑๓-๒๕๓๘

อัตราต่างๆ ตามข้อสมมติ	๒๕๑๓/๑๔	๒๕๑๔/๒๓	๒๕๒๓/๒๔	๒๕๒๔/๒๕	๒๕๓๓/๓๔
การเกิดในระดับสูง					
อัตราเจริญพันธุ์ทั่วไป/๑,๐๐๐	๑๑๑	๙๔	๘๐	๘๐	๘๐
อัตราเกิด/๑,๐๐๐	๒๔.๗๑	๒๑.๙๕	๑๙.๔๙	๒๐.๐๐	๒๐.๓๐
อัตราตาย/๑,๐๐๐	๔.๔๘	๕.๕๖	๕.๔๔	๕.๔๑	๖.๕๐
อัตราการเพิ่ม (%)	๒.๑๓	๑.๓๒	๑.๕๖	๑.๕๐	๑.๔๓
การเกิดในระดับกลาง					
อัตราเจริญพันธุ์ทั่วไป/๑,๐๐๐	๑๑๑	๘๙	๗๑	๗๑	๗๑
อัตราเกิด/๑,๐๐๐	๒๔.๗๑	๒๐.๘๙	๑๗.๔๕	๑๘.๑๒	๑๘.๔๗
อัตราตาย/๑,๐๐๐	๔.๔๘	๖.๒๕	๔.๕๕	๕.๕๗	๕.๖๙
อัตราการเพิ่ม (%)	๒.๑๓	๑.๕๓	๑.๓๓	๑.๓๑	๑.๓๒
การเกิดในระดับต่ำ					
อัตราเจริญพันธุ์ทั่วไป/๑,๐๐๐	๑๑๑	๘๓	๖๒	๖๒	๖๒
อัตราเกิด/๑,๐๐๐	๒๔.๗๑	๑๙.๕๔	๑๕.๒๔	๑๖.๑๘	๑๖.๕๘
อัตราตาย/๑,๐๐๐	๔.๔๘	๖.๒๖	๔.๗๔	๕.๓๗	๖.๔๘
อัตราการเพิ่ม (%)	๒.๑๓	๑.๓๘	๑.๑๐	๑.๑๑	๑.๐๔

ตารางที่ ๕.๔. การกะประมาณประชากรของจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๓๘

ปี พ.ศ. (๑)	จำนวนประชากร (คน)		
	การเพิ่มระดับสูง (๒)	การเพิ่มระดับกลาง (๓)	การเพิ่มระดับต่ำ (๔)
รวมทั้งจังหวัด			
๒๕๑๓	๑,๐๒๖,๔๕๐	๑,๐๒๖,๔๕๐	๑,๐๒๖,๔๕๐
๒๕๑๘	๑,๑๓๕,๘๒๘	๑,๑๓๕,๘๒๘	๑,๑๓๕,๘๒๘
๒๕๒๓	๑,๒๘๓,๕๑๕	๑,๒๒๒,๐๘๘	๑,๒๑๓,๙๔๙
๒๕๒๘	๑,๓๒๓,๓๓๐	๑,๓๐๓,๕๕๖	๑,๒๘๐,๖๐๕
๒๕๓๓	๑,๔๒๒,๘๓๘	๑,๓๘๗,๙๕๖	๑,๓๕๑,๗๐๙
๒๕๓๘	๑,๕๒๖,๖๓๕	๑,๔๗๘,๕๒๙	๑,๔๒๑,๗๒๒
ในเขตเทศบาล			
๒๕๑๓	๘๙,๒๗๒	๘๙,๒๗๒	๘๙,๒๗๒
๒๕๑๘	๑๐๐,๘๓๗	๑๐๐,๘๓๗	๑๐๐,๘๓๗
๒๕๒๓	๑๑๓,๓๐๖	๑๑๒,๓๑๐	๑๑๑,๘๓๗
๒๕๒๘	๑๒๑,๗๕๖	๑๑๙,๙๒๗	๑๑๗,๘๑๖
๒๕๓๓	๑๔๕,๒๗๒	๑๔๑,๗๑๐	๑๓๘,๐๑๐
๒๕๓๘	๑๖๑,๕๑๘	๑๕๖,๔๒๘	๑๕๐,๔๑๘
ในเขตสุขาภิบาล			
๒๕๑๓	๑๔๗,๒๔๗	๑๔๗,๒๔๗	๑๔๗,๒๔๗
๒๕๑๘	๑๑๓,๐๑๕	๑๑๓,๐๑๕	๑๑๓,๐๑๕
๒๕๒๓	๑๒๔,๘๓๒	๑๒๓,๖๗๕	๑๒๒,๘๕๒
๒๕๒๘	๑๓๖,๐๓๘	๑๓๔,๐๐๖	๑๓๑,๖๕๖
๒๕๓๓	๑๕๐,๑๐๙	๑๔๖,๔๒๙	๑๔๒,๖๐๕
๒๕๓๘	๑๖๓,๙๖๐	๑๕๘,๗๙๔	๑๕๒,๖๙๓

ตารางที่ ๔.๕ การกะประมาณแรงงานจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๓๘

กลุ่มอายุ	ปี พ.ศ.					
	๒๕๑๓	๒๕๑๘	๒๕๒๓	๒๕๒๘	๒๕๓๓	๒๕๓๘
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)
การเกิดในระดับสูง						
รวม	๑,๐๒๖,๔๕๐	๑,๑๓๕,๘๒๘	๑,๒๓๓,๕๑๕	๑,๒๓๓,๓๓๐	๑,๔๒๒,๘๓๘	๑,๕๒๖,๖๓๕
๐ - ๑๔	๔๒๒,๖๑๕	๔๐๑,๘๐๔	๓๘๑,๑๕๗	๓๗๙,๗๗๖	๓๘๓,๕๑๒	๔๐๒,๘๕๓
๑๕ - ๒๔	๕๕๘,๓๒๓	๖๗๙,๐๔๐	๗๙๖,๓๑๘	๘๘๐,๓๘๗	๙๕๘,๓๖๒	๑,๐๒๑,๖๒๐
๒๕ +	๔๕,๕๑๒	๕๕,๘๘๔	๕๖,๐๔๐	๖๓,๑๖๗	๘๐,๙๖๔	๑๐๒,๑๖๒
การเกิดในระดับกลาง						
รวม	๑,๐๒๖,๔๕๐	๑,๑๓๕,๑๒๘	๑,๒๒๒,๐๘๘	๑,๓๐๓,๕๕๖	๑,๓๘๗,๙๕๖	๑,๔๗๘,๕๒๙
๐ - ๑๔	๔๒๒,๖๑๕	๔๐๑,๘๐๔	๓๗๔,๔๓๐	๓๖๐,๐๐๒	๓๔๘,๖๓๐	๓๖๑,๔๘๑
๑๕ - ๒๔	๕๕๘,๓๒๓	๖๗๙,๐๔๐	๗๙๑,๖๑๘	๘๘๐,๓๘๗	๙๕๘,๓๖๒	๑,๐๑๔,๘๗๖
๒๕ +	๔๕,๕๑๒	๕๕,๘๘๔	๕๖,๐๔๐	๖๓,๑๖๗	๘๐,๙๖๔	๑๐๒,๑๖๒
การเกิดในระดับต่ำ						
รวม	๑,๐๒๖,๔๕๐	๑,๑๓๕,๘๒๘	๑,๒๑๓,๙๕๙	๑,๒๘๐,๖๐๕	๑,๓๕๑,๗๐๙	๑,๔๒๑,๗๒๒
๐ - ๑๔	๔๒๒,๖๑๕	๔๐๑,๘๐๔	๓๖๖,๕๙๑	๓๓๗,๐๕๑	๓๑๒,๕๘๓	๓๑๒,๗๗๐
๑๕ - ๒๔	๕๕๘,๓๒๓	๖๗๙,๐๔๐	๗๙๑,๓๑๘	๘๘๐,๓๘๗	๙๕๘,๑๖๒	๑,๐๐๖,๗๙๐
๒๕ +	๔๕,๕๑๒	๕๕,๘๘๔	๕๖,๐๔๐	๖๓,๑๖๗	๘๐,๙๖๔	๑๐๒,๑๖๒

ตารางที่ ๔.๖ แนวโน้มการเพิ่มประชากรชาวเขาในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๗

เขตการปกครอง (๑)	ชื่อเผ่า (๒)	ประชากร		อัตราเพิ่ม ๒๕๑๔-๒๕๑๗ (๕)
		๒๕๑๔ (๓)	๒๕๑๗ (๔)	
อำเภอเมือง	กะเหรี่ยง ไม้ยง เย้า	๒๘๑	๑๗๑	-๑๑.๗
จอมทอง	กะเหรี่ยง ไม้ยง	๕,๐๐๕	๖,๒๘๖	๕.๙
เชียงดาว	กะเหรี่ยง ไม้ยง มูเซอ ลีซอ	๕,๓๔๐	๕,๔๖๗	๐.๖
ดอยสะเก็ด	กะเหรี่ยง ไม้ยง	๓๖๔	๓๒๓	-๒.๙
ฝาง	กะเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ เย้า	๓,๒๙๙	๓,๒๐๓	-๐.๗
พร้าว	กะเหรี่ยง ไม้ยง มูเซอ ลีซอ	๒,๓๓๓	๑,๘๗๘	-๕.๓
แม่แจ่ม	กะเหรี่ยง ไม้ยง ลัวะ	๒๐,๔๒๑	๑๘,๑๘๒	-๒.๙
แม่แตง	กะเหรี่ยง ไม้ยง มูเซอ ลีซอ	๓,๔๙๒	๓,๕๗๓	๐.๖
แม่ริม	กะเหรี่ยง ไม้ยง	๑,๐๒๓	๑,๖๘๙	๑๓.๕
แม่สาย	กะเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ อีโก้	๔,๐๗๐	๕,๔๗๐	๗.๗
สะเมิง	กะเหรี่ยง ไม้ยง	๓,๕๗๖	๔,๑๗๗	๕.๐
สันกำแพง	กะเหรี่ยง	๕๕๗	๕๙๗	๑.๘
สันป่าตอง	กะเหรี่ยง ไม้ยง	๓,๑๐๑	๓,๕๔๒	๓.๕
หางดง	ไม้ยง	๒๔๑	๕๔๙	๒๒.๙
อมก๋อย	กะเหรี่ยง ไม้ยง มูเซอ	๑๘,๑๒๓	๒๐,๒๘๖	๒.๙
ฮอด	กะเหรี่ยง ไม้ยง	๑๓,๘๔๐	๑๑,๕๖๘	-๕.๕
รวมทั้งสิ้น		๘๕,๐๖๖	๙๒,๘๖๒	๒.๒

ที่มา: ส.ศ.ช.

ตารางที่ ๔.๗ เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ขั้นต้น และอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ย พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๔ ณ ราคาคงที่ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ล้านบาท)

สาขาการผลิต	ประเทศไทย			ภาคเหนือ			จังหวัดเชียงใหม่		
	๒๕๑๑ (๒)	๒๕๑๔ (๓)	φ (๔)	๒๕๑๑ (๕)	๒๕๑๔ (๖)	φ (๗)	๒๕๑๑ (๘)	๒๕๑๔ (๙)	φ (๑๐)
เกษตรกรรม	๒๕,๒๓๘.๔	๒๗,๕๓๐.๙	๑.๓	๘,๐๖๗.๐	๘,๑๓๗.๐	๐.๒	๙๒๕.๔	๑,๐๕๕.๒	๒.๗
กิจการ ปศุสัตว์	๑๘,๔๕๙.๗	๑๙,๕๓๘.๔	๑.๑	๖,๓๓๔.๐	๖,๒๑๙.๐	-๐.๔	๗๒๗.๔	๘๐๖.๓	๒.๒
ประมง	๒,๖๗๐.๙	๓,๑๕๓.๘	๓.๓	๘๕๔.๐	๑,๐๘๔.๐	๕.๑	๑๓๙.๔	๑๗๙.๑	๕.๑
ป่าไม้	๒,๑๓๘.๘	๒,๙๗๑.๙	๖.๘	๔๖.๐	๘๓.๐	๑๒๕.๔	๑.๗	๒๒.๗	๙.๗
อุตสาหกรรม	๑๓,๙๒๑.๔	๑๙,๕๓๑.๔	๗.๐	๓,๐๗๗.๐	๓,๖๕๑.๐	๓.๕	๔๗๗.๖	๕๗๗.๔	๑.๘
เหมืองแร่	๑,๕๕๑.๐	๑,๕๗๖.๔	๐.๕	๒๕๓.๐	๒๙๐.๐	๓.๖	๒๒๕.๔	๓๗๕.๔	๑๐.๙
หัตถอุตสาหกรรม	๗,๕๒๗.๐	๑๒,๑๗๗.๐	๑๐.๑	๑,๓๗๓.๐	๑,๗๒๐.๐	๔.๖	๒๒๓.๘	๓๐๑.๒	๖.๑
การก่อสร้าง	๓,๘๒๕.๐	๓,๒๙๐.๓	-๓.๐	๙๕๒.๐	๘๖๕.๐	-๒.๕	๑๗๘.๔	๑๐๐.๓	-๑๐.๙
การไฟฟ้าและประปา	๙๒๘.๔	๒,๓๘๗.๗	๒๐.๘	๔๗๙.๐	๗๗๖.๐	๑๐.๑	๑๓.๐	๓๘๘.๔	๒๘.๒
บริการ	๑๘,๙๖๖.๖	๒๕,๓๒๑.๐	๖.๐	๔,๘๖๖.๐	๕,๙๒๘.๐	๓.๙	๘๙๙.๒	๑,๑๕๕.๒	๕.๑
การขนส่งและคมนาคม	๒,๖๔๐	๓,๖๒๕.๒	๖.๕	๗๑๐.๐	๙๕๘.๐	๕.๙	๑๑๐.๔	๑๓๗.๕	๕.๕
การค้าปลีกและค้าปลีก	๘,๓๕๐.๐	๑๐,๙๕๕.๐	๕.๖	๒,๑๘๗.๐	๒,๓๗๕.๐	๑.๖	๓๙๓.๘	๔๖๖.๐	๓.๕
การธนาคาร, ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	๔๖๓.๗	๙๓๓.๑	๑๕.๐	๑๕๗.๐	๓๑๓.๐	๑๖.๓	๔๐.๘	๙๕.๒	๑๘.๕
ที่อยู่อาศัย	๑,๑๓๓.๙	๑,๒๗๖.๑	๒.๘	๒๑๖.๐	๒๓๐.๐	๑.๓	๓๐.๖	๓๐.๘	๐.๑
การบริหารราชการ แผ่นดินและการ ท้องถิ่นประเทศ	๒,๑๕๕.๐	๒,๙๐๑.๐	๖.๑	๕๖๙.๐	๗๖๕.๐	๖.๑	๑๐๖.๓	๑๕๖.๙	๖.๗

ตารางที่ ๔.๓ (ต่อ)

(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)
การบริหารราชการ แผ่นดินและการป้องกัน ประเทศ	๒,๑๕๕.๐	๒,๕๐๑.๐	๖.๑	๕๖๔.๐	๗๖๔.๐	๖.๑	๑๐๖.๓	๑๔๖.๔	๖.๗
การบริหาร	๔,๒๑๐.๐	๔,๖๒๖.๖	๖.๐	๑,๐๕๗.๐	๑,๒๔๔.๐	๔.๒	๒๑๗.๓	๒๗๗.๘	๕.๐
รวม	๕๘,๐๑๖.๔	๗๒,๒๘๓.๓	๔.๕	๑๖,๐๓๐.๐	๑๗,๗๑๖.๐	๒.๐	๒,๒๖๒.๒	๒,๖๘๖.๒	๓.๕

ที่มา: สศช

หมายเหตุ : $\phi =$ อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ย $(r = n \frac{P_n - 1}{P_0})$

ตารางที่ ๔.๘ เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ขั้นต้นและอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ย พ.ศ ๒๕๑๔ - ๒๕๒๐ ณ ราคาคงที่ ๒๕๑๔ (ล้านบาท)

สาขาการผลิต	ประเทศไทย			ภาคเหนือ			จังหวัดเชียงใหม่		
	๒๕๑๖	๒๕๒๐	φ	๒๕๑๖	๒๕๒๐	φ	๒๕๑๖	๒๕๒๐	φ
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)
เกษตรกรรม	๕๖,๒๓๗.๐	๖๓,๗๕๒.๐	๒.๕	๑๒,๓๐๙.๐	๑๔,๒๐๒.๐	๒.๙	๑,๓๗๙.๒	๑,๕๕๑.๑	๒.๓
กลีกรวม	๔๑,๗๒๑.๐	๔๖,๐๒๙.๐	๒.๐	๙,๖๘๗.๐	๑๑,๐๔๑.๐	๒.๖	๑,๐๑๓.๐	๑,๑๓๖.๔	๒.๓
ปศุสัตว์	๖,๒๗๙.๐	๙,๒๑๔.๐	๕.๕	๑,๔๔๕.๐	๑,๖๙๖.๐	๓.๒	๒๐๘.๐	๒๕๑.๗	๓.๙
ประมง	๕,๓๖๐.๐	๕,๙๑๘.๐	๒.๐	๑๗๐.๐	๒๖๕.๐	๙.๓	๒๕.๕	๒๘.๐	๑๐.๙
ป่าไม้	๒,๘๗๗.๐	๓,๕๙๑.๐	๕.๕	๙๙๙.๐	๑,๒๐๐.๐	๓.๗	๑๓๑.๗	๑๒๕.๐	-๑.๐
อุตสาหกรรม	๔๔,๐๕๓.๐	๖๗,๒๐๒.๐	๘.๘	๓,๗๕๑.๐	๖,๑๙๗.๐	๑๐.๖	๔๘๒.๑	๗๓๐.๒	๘.๗
เหมืองแร่	๒,๖๘๓.๐	๓,๓๖๕.๐	๕.๖	๔๕๓.๐	๕๒๑.๐	-๑.๐	๕๕.๗	๓๙.๒	๗.๗
หัตถอุตสาหกรรม	๓๑,๕๒๔.๐	๕๗,๐๘๒.๐	๘.๕	๑,๕๕๕.๐	๒,๕๗๗.๐	๑๐.๖	๒๔๘.๘	๓๘๖.๒	๙.๒
การก่อสร้าง	๗,๒๒๑.๐	๑๒,๗๓๓.๐	๑๒.๐	๙๕๓.๐	๑,๕๗๒.๐	๘.๓	๑๖๐.๒	๒๓๓.๕	๗.๘
การไฟฟ้าและประปา	๒,๖๒๖.๐	๔,๐๒๒.๐	๘.๙	๘๐๐.๐	๑,๗๒๗.๐	๑๖.๖	๑๘.๕	๓๑.๓	๑๑.๒
บริการ	๗๙,๘๕๖.๐	๑๐๓,๑๗๙.๐	๕.๒	๘,๕๙๐.๐	๑๑,๔๐๒.๐	๕.๘	๑,๘๑๖.๘	๒,๗๐๐.๐	๘.๒
การขนส่งและคมนาคม	๑๑,๓๒๐.๐	๑๔,๒๘๗.๐	๕.๘	๙๒๕.๐	๑,๕๒๒.๐	๙.๐	๒๐๑.๑	๓๑๑.๕	๙.๑
การค้าส่งและค้าปลีก	๓๑,๓๙๖.๐	๓๙,๓๘๓.๐	๕.๖	๓,๗๕๓.๐	๔,๘๘๙.๐	๕.๕	๗๐๕.๗	๑,๑๗๑.๓	๑๐.๗
การธนาคาร, ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย	๓๗,๑๓๖.๐	๕๐,๖๐๙.๐	๖.๙	๓,๙๑๒.๐	๕,๐๙๑.๐	๙.๐	๑๐๖.๘	๑๕๘.๕	๖.๘
ที่อยู่อาศัย	๓,๓๑๐.๐	๓,๗๙๖.๐	๒.๘	๓๐๒.๐	๓๕๕.๐	๒.๖	๕๐.๙	๕๕.๓	๒.๑

ตารางที่ ๔.๘ (ต่อ)

(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)
การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ	๗,๖๙๒.๐	๑๐,๐๔๘.๐	๕.๕	๑,๐๔๕.๐	๑,๓๔๓.๐	๕.๒	๑๙๙.๖	๒๕๘.๓	๕.๓
การบริการ	๑๘,๕๑๙.๐	๒๕,๐๓๐.๐	๖.๒	๒,๑๙๕.๐	๒,๘๓๕.๐๐	๕.๓	๕๖๓.๗	๗๖๕.๒	๖.๓
รวม	๑๘๐,๑๔๖.๐	๒๓๔,๑๒๓.๐	๕.๔	๒๔,๖๓๒.๐	๓๑,๘๐๑.๐	๕.๒	๓,๖๗๗.๑	๔,๘๗๑.๓	๖.๒

ที่มา: สศช

หมายเหตุ : ϕ = อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ย $(r = n \frac{Pn}{Po} - 1)$

ตารางที่ ๔.๔ เปรียบเทียบโครงสร้างการผลิต และการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๕

สาขาการผลิต (๑)	ประเทศไทย				ภาคเหนือ			จังหวัดเชียงใหม่	
	๒๕๑๑ (๒)	๒๕๑๕ (๓)	๒๕๑๑-๒๕๑๕ (๔)	๒๕๑๑ (๕)	๒๕๑๕ (๖)	๒๕๑๑-๒๕๑๕ (๗)	๒๕๑๑ (๘)	๒๕๑๕ (๙)	๒๕๑๑-๒๕๑๕ (๑๐)
เกษตรกรรม	๔๓.๕	๓๘.๐	-๕.๕	๕๐.๓	๔๕.๘	-๕.๕	๔๐.๘	๓๘.๓	-๐.๕
กสิกรรม	๓๑.๘	๒๗.๐	-๔.๘	๓๘.๕	๓๕.๑	-๔.๕	๓๒.๑	๒๗.๐	-๒.๑
ปศุสัตว์	๕.๖	๕.๓	-๐.๓	๕.๓	๖.๑	๐.๘	๖.๒	๖.๗	๐.๕
ประมง	๓.๗	๔.๑	๐.๔	๐.๓	๐.๕	๐.๒	๐.๑	๐.๑	-
ป่าไม้	๓.๕	๒.๖	-๐.๘	๕.๒	๔.๒	-๑.๐	๒.๕	๒.๕	-
อุตสาหกรรม	๒๓.๘	๒๖.๘	๓.๑	๑๘.๒	๒๐.๖	๑.๕	๑๘.๓	๑๗.๗	-๑.๖
เหมืองแร่	๒.๖	๒.๒	-๐.๔	๑.๕	๑.๖	๐.๑	๐.๕	๑.๕	๐.๕
หัตถอุตสาหกรรม	๑๓.๐	๑๖.๘	๓.๘	๘.๖	๙.๗	๑.๑	๙.๕	๑๑.๒	๑.๓
การก่อสร้าง	๖.๖	๕.๖	-๑.๐	๖.๑	๕.๕	-๑.๒	๗.๕	๓.๗	-๔.๒
การไฟฟ้าและประปา	๑.๖	๓.๓	๑.๗	๓.๐	๕.๕	๑.๕	๐.๖	๑.๕	๐.๘
บริการ	๓๒.๗	๓๕.๑	๒.๔	๓๐.๕	๓๓.๕	๓.๐	๓๕.๘	๔๓.๐	๓.๒
การขนส่งและคมนาคม	๕.๖	๕.๐	๐.๕	๕.๕	๕.๕	๑.๐	๕.๕	๕.๑	๐.๒
การค้าส่งและค้าปลีก	๑๕.๕	๑๕.๒	๐.๘	๑๓.๖	๑๓.๕	-๐.๒	๑๗.๕	๑๗.๓	-๐.๑
การธนาคาร, ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย	๐.๘	๑.๓	๐.๕	๐.๕	๑.๕	๐.๕	๑.๘	๓.๖	๑.๘
	๒.๐	๑.๘	-๐.๒	๑.๕	๑.๓	-๐.๑	๑.๕	๑.๒	-๐.๒

ตารางที่ ๔.๔ (ต่อ)

(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)
การบริหารราชการ แผ่นดินและการท้องถิ่น ประเทศ	๓.๗	๔.๐	๐.๓	๓.๖	๔.๓	๐.๗	๔.๗	๕.๕	๐.๘
การบริการ	๗.๒	๗.๘	๐.๖	๖.๖	๗.๓	๐.๗	๔.๖	๑๐.๓	๐.๗
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-

ที่มา : จากตารางที่ ๔.๗

ตารางที่ ๔.๑๑ เปรียบเทียบโครงสร้างการผลิตและการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๐

สาขาการผลิต	ประเทศไทย				ภาคเหนือ		จังหวัดเชียงใหม่		
	๒๕๑๖	๒๕๒๐	๒๕๑๖-๒๕๒๐	๒๕๑๖	๒๕๒๐	๒๕๑๖-๒๕๒๐	๒๕๑๖	๒๕๒๐	๒๕๑๖-๒๕๒๐
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)
เกษตรกรรม	๓๑.๓	๒๗.๒	-๔.๑	๔๐.๐	๔๔.๖	-๔.๔	๓๗.๔	๓๑.๐	-๖.๔
กลีกรวม	๒๓.๒	๑๙.๗	-๓.๕	๓๙.๓	๓๙.๗	-๔.๖	๒๗.๕	๒๒.๘	-๔.๗
ปศุสัตว์	๓.๔	๓.๕	-	๕.๙	๕.๓	-๐.๖	๕.๖	๕.๑	-๐.๕
ประมง	๓.๐	๒.๕	-๐.๕	๐.๗	๐.๘	๐.๑	๐.๗	๐.๖	-๐.๑
ป่าไม้	๑.๖	๑.๕	-๐.๑	๔.๑	๓.๘	-๓.๖	๓.๖	๒.๕	-๑.๑
อุตสาหกรรม	๒๔.๔	๒๘.๘	๔.๔	๑๕.๒	๑๙.๕	๔.๓	๑๓.๒	๑๕.๗	๒.๕
เหมืองแร่	๑.๕	๑.๕	-๐.๑	๑.๘	๑.๓	-๐.๕	๑.๕	๑.๖	๐.๑
หัตถอุตสาหกรรม	๑๗.๕	๒๐.๒	๒.๗	๖.๓	๘.๑	๑.๘	๖.๘	๗.๘	๑.๐
การก่อสร้าง	๔.๐	๕.๕	๑.๕	๓.๘	๔.๖	๐.๘	๔.๔	๔.๗	๐.๓
การไฟฟ้าและประปา	๑.๔	๑.๖	๐.๒	๓.๓	๕.๕	๒.๑	๐.๕	๐.๖	๐.๑
บริการ	๔๔.๓	๔๘.๐	๓.๗	๓๕.๘	๓๖.๐	๐.๒	๔๙.๔	๕๕.๓	๕.๙
การขนส่งและคมนาคม	๖.๓	๖.๑	-๐.๒	๓.๘	๔.๕	๐.๗	๕.๕	๖.๓	๐.๘
การค้าส่งและค้าปลีก	๑๗.๔	๑๖.๘	-๐.๖	๑๕.๒	๑๕.๔	๐.๒	๑๙.๒	๒๓.๖	๔.๔
การธนาคาร, ประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย	๕.๒	๕.๕	๐.๓	๑.๕	๑.๘	๐.๓	๒.๕	๒.๕	-
	๑.๘	๑.๖	-๐.๒	๑.๒	๑.๑	-๐.๑	๑.๑	๐.๘	-๐.๓

ตารางที่ ๔.๑๑ เปรียบเทียบโครงสร้างการผลิตและการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๐

สาขาการผลิต (๑)	ประเทศไทย				ภาคเหนือ			จังหวัดเชียงใหม่		
	๒๕๑๖ (๒)	๒๕๒๐ (๓)	๒๕๑๖-๒๕๒๐ (๔)	๒๕๑๖ (๕)	๒๕๒๐ (๖)	๒๕๑๖-๒๕๒๐ (๗)	๒๕๑๖ (๘)	๒๕๒๐ (๙)	๒๕๑๖-๒๕๒๐ (๑๐)	
การบริหารราชการ แผ่นดินและการป้องกัน ประเทศ	๔.๓	๔.๓	-	๔.๒	๔.๒	-	๔.๔	๔.๒	๐.๒	
การบริการ	๑๐.๓	๑๐.๗	๐.๔	๘.๙	๘.๙	-	๑๔.๓	๑๔.๔	๐.๑	
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-	

ที่มา : จากตารางที่ ๔.๘

ตารางที่ ๔.๑๑ การวิเคราะห์ส่วนแบ่งและส่วนโอนของจังหวัดเชียงใหม่ เปรียบเทียบกับประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๕

สาขาการผลิต (๑)	ประเทศไทย การเปลี่ยนแปลง ๒๕๑๑-๒๕๑๕ (๒)	การเปลี่ยนแปลง (๓)	ส่วนแบ่ง (๔)	จังหวัดเชียงใหม่		
				ส่วนโอนรวม (๕)	ส่วนโอนตามสัดส่วน (๖)	ส่วนโอนแตกต่าง (๗)
เกษตรกรรม	๒,๒๙๒.๕	๑๒๙.๘	๒๒๗.๖	-๕.๘๑	-๑๔๓.๕	๔๕.๕
การกลั่นกรอง	๑,๐๗๘.๗	๗๘.๕	๑๗๘.๕	-๑๐๐.๐	-๑๓๖.๕	๓๖.๕
ปศุสัตว์	๔๗๒.๕	๓๕.๗	๓๕.๓	๕.๕	- ๕.๖	๑๕.๐
ประมง	๘๓๗.๑	๑.๐	๐.๕	-	- ๐.๓	๐.๓
ป่าไม้	- ๙๖.๒	๑๐.๒	๑๕.๐	-๑๖.๖	- ๑๖.๘	๐.๒
อุตสาหกรรม	๕,๖๑๐.๐	๓๕.๘	๑๐๗.๖	๗๐.๑	๗๐.๐	๐.๑
เหมืองแร่และย่อยหิน	๓๕.๕	๑๕.๑	๕.๕	๕.๖	- ๕.๐	๑๕.๖
หัตถอุตสาหกรรม	๕,๖๕๐.๐	๗๗.๕	๕๕.๐	๒๒.๓	๘๓.๒	-๖๐.๕
การก่อสร้าง	-๕๕๓.๗	-๗๘.๑	๕๓.๕	-๑๒๑.๕	-๖๕.๒	-๕๖.๗
การไฟฟ้าและประปา	๑,๕๕๙.๓	๒๕.๕	๓.๒	๙๐.๑	๗๕.๕	๑๕.๗
บริการ	๖,๓๖๕.๕	๒๕๕.๐	๒๒๑.๑	๓๓.๕	๘๐.๘	-๕๖.๕
การขนส่งและคมนาคม	๕๘๕.๒	๒๗.๑	๒๗.๒	-	๑๕.๑	-๑๕.๑
การค้าส่งและค้าปลีก	๒,๖๐๕.๐	๗๒.๒	๙๖.๘	-๒๕.๖	๒๖.๐	-๕๐.๖
การธนาคาร, การประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	๕๖๙.๕	๕๕.๕	๑๐.๐	๕๕.๕	๓๑.๓	๑๓.๑
ที่อยู่อาศัย	๑๕๒.๒	๐.๒	๗.๕	- ๗.๓	- ๓.๗	- ๓.๖
การบริหารราชการแผ่นดิน และการป้องกันประเทศ	๗๕๖.๐	๕๐.๖	๒๖.๑	๕๐.๖	๓๖.๘	๓.๘
การบริการ	๑,๕๒๖.๖	๖๐.๕	๕๓.๕	๗.๑	๑๕.๗	-๑๒.๖
รวม	๑๕,๒๖๖.๕	๕๒๕.๖	๕๕๖.๓	-๑๓๑.๗	-	-๑๓๑.๗

ตารางที่ ๔.๑๒ การวิเคราะห์ส่วนแบ่งและส่วนโอนของจังหวัด เชียงใหม่ เปรียบเทียบกับประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๐

สาขาการผลิต	ประเทศไทย การเปลี่ยนแปลง ๒๕๑๖-๒๕๒๐	การเปลี่ยนแปลง ๒๕๑๖-๒๕๒๐	ส่วนแบ่ง	จังหวัด เชียงใหม่		
				ส่วนโอนรวม	ส่วนโอนตามสัดส่วน	ส่วนโอนแตกต่าง
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)
เกษตรกรรม	๗,๕๐๕.๐	๑๖๒.๙	๔๑๒.๙	-๒๕๐.๒	-๒๒๙.๒	-๒๑๐.๐
กลีกรวม	๔,๓๐๘.๐	๑๒๓.๔	๓๐๓.๔	-๑๘๐.๒	-๑๙๙.๐	๑๘.๘
ปศุสัตว์	๑,๙๓๕.๐	๔๓.๗	๖๒.๓	- ๑๘.๖	๑.๘	-๒๐.๘
ประมง	๕๕๘.๐	๒.๕	๗.๖	- ๘.๕	- ๕.๐	- ๓.๕
ป่าไม้	๗๐๔.๐	-๖.๗	๓๙.๕	- ๕๖.๑	- ๗.๒	-๓๘.๙
อุตสาหกรรม	๒๓,๑๔๙.๐	๒๔๘.๙	๑๔๘.๙	๑๐๓.๖	๑๐๘.๘	- ๕.๒
เหมืองแร่และย่อยหิน	๖๘๒.๐	๒๕.๕	๑๖.๕	๘.๑	- ๒.๕	๑๐.๖
อุตสาหกรรม	๑๕,๕๕๙.๐	๑๓๗.๔	๗๕.๕	๖๒.๘	๔๘.๒	๑๕.๖
การก่อสร้าง	๕,๕๑๒.๐	๗๓.๓	๔๘.๐	๒๕.๓	๗๕.๓	-๔๙.๐
การไฟฟ้าและประปา	๑,๓๙๖.๐	๑๒.๙	๕.๕	๗.๒	๕.๓	๒.๑
บริการ	๒๓,๓๒๓.๐	๘๘๓.๒	๕๕๘.๕	๓๓๙.๓	- ๑๓.๙	๓๕๒.๖
การขนส่งและคมนาคม	๒,๙๖๗.๐	๑๑๐.๙	๖๐.๓	๕๐.๑	- ๗.๖	๕๗.๗
การค้าส่งและค้าปลีก	๗,๙๘๗.๐	๕๖๖.๖	๒๑๑.๑	๒๕๕.๓	- ๓๒.๐	๒๘๗.๓
การธนาคาร, การประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	๓,๐๑๙.๐	๔๑.๖	๓๒.๐	๙.๖	๑๐.๓	- ๐.๗
ที่อยู่อาศัย	๔๘๓.๐	๕.๕	๑๒.๓	-๗.๙	-๖.๓	- ๑.๖

ตารางที่ ๔.๑๒ ; (ต่อ)

(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)
การบริหารราชการแผ่นดินและ การป้องกันประเทศ	๒,๓๕๖.๐	๕๘.๗	๕๘.๘	- ๑.๑	๑.๓	- ๒.๔
การบริการ	๖,๕๓๘.๐	๒๐๑.๕	๑๖๘.๘	๓๒.๕	๒๗.๐	๕.๕
รวม	๕๓,๘๘๗.๐	๑,๒๘๔.๒	๑,๑๐๑.๘	๑๘๒.๐	-	๑๘๒.๐

ตารางที่ ๔.๑๓ การกระจายแรงงานตามสาขาการผลิต และอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ย พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๑๓

สาขาการผลิต (๑)	ประเทศไทย			ภาคเหนือ			เชียงใหม่		
	๒๕๐๓ (๒)	๒๕๑๓ (๓)	φ (๔)	๒๕๐๓ (๕)	๒๕๑๓ (๖)	φ (๗)	๒๕๐๓ (๘)	๒๕๑๓ (๙)	φ (๑๐)
เกษตรกรรม	๑๑,๕๔๕,๒๗๗	๑๓,๓๑๘,๖๓๑	๑.๔	๒,๓๐๓,๓๕๕	๓,๑๘๒,๖๔๖	๓.๓	๓๔๐,๘๐๖	๓๗๗,๗๒๐	๑.๐
อุตสาหกรรม	๕๙๕,๗๖๔	๙๘๔,๖๖๐	๕.๒	๗๔,๘๒๔	๑๔๔,๔๙๗	๖.๘	๒๔,๕๑๗	๓๕,๔๕๔	๓.๘
เหมืองแร่	๓๐,๐๗๑	๘๗,๓๗๗	๑๑.๓	๒,๐๕๐	๑๑,๘๒๖	๑๙.๒	๘๓๔	๒,๒๑๕	๑๐.๓
หัตถอุตสาหกรรม	๔๗๙,๘๓๔	๖๘๘,๖๒๒	๓.๗	๕๘,๙๓๐	๑๐๑,๗๑๐	๕.๖	๒๑,๐๘๔	๒๖,๙๓๐	๒.๕
การก่อสร้าง	๗๐,๐๗๑	๑๘๓,๐๘๒	๑๐.๑	๑๒,๒๑๖	๒๗,๘๐๓	๘.๖	๒,๒๔๗	๕,๘๖๖	๑๐.๑
การไฟฟ้าและประปา	๑๕,๗๘๗	๒๕,๕๗๙	๔.๙	๑,๖๒๙	๓,๑๕๘	๖.๘	๓๕๒	๕๔๓	๒.๕
บริการ	๑,๖๔๑,๐๖๓	๒,๓๔๘,๙๙๔	๓.๖	๒๐๕,๕๒๖	๓๗๔,๓๑๑	๖.๒	๔๙,๐๕๔	๗๔,๗๕๐	๔.๓
พาณิชยกรรม	๗๙๔,๕๐๑	๘๘๓,๕๓๑	๑.๑	๑๐๕,๐๔๙	๑๕๒,๕๓๔	๓.๘	๒๗,๓๕๓	๒๙,๔๐๑	๐.๗
การขนส่งและคมนาคม	๑๖๘,๙๕๙	๒๗๐,๗๓๒	๔.๘	๒๐,๒๓๗	๓๗,๗๒๖	๖.๘	๔,๐๙๗	๖,๖๙๗	๕.๐
บริการ	๖๗๗,๖๐๓	๑,๑๙๔,๗๓๑	๕.๘	๘๐,๒๘๐	๑๘๔,๐๕๑	๘.๗	๑๗,๖๐๔	๓๘,๖๕๒	๘.๒
รวม	๑๓,๗๘๒,๑๐๔	๑๖,๖๕๒,๒๖๗	๑.๙	๒,๕๘๓,๗๐๖	๔,๗๐๑,๔๕๔	๓.๗	๔๑๔,๓๗๗	๕๘๗,๙๒๔	๑.๖

ที่มา: สำนักทะเบียนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓, ๒๕๑๓ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ อนุญาตค่าไม่ทราบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการดำเนินงาน

สาขาการผลิต	ประเทศไทย				ภาคเหนือ			เชียงใหม่		
	๒๕๐๓	๒๕๑๓	๒๕๐๓-๒๕๑๓	๒๕๐๓	๒๕๑๓	๒๕๐๓-๒๕๑๓	๒๕๐๓	๒๕๑๓	๒๕๐๓-๒๕๑๓	
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๖)	(๗)	(๘)	(๙)	(๑๐)	
เกษตรกรรม	๘๓.๘	๘๐.๐	- ๓.๘	๘๘.๑	๘๖.๐	- ๓.๑	๘๒.๓	๗๗.๘	- ๔.๕	
อุตสาหกรรม	๔.๓	๕.๙	๑.๖	๒.๙	๓.๙	๑.๐	๕.๙	๗.๓	๑.๔	
เหมืองแร่	๐.๒	๐.๔	๐.๓	๐.๑	๐.๓	๐.๒	๐.๒	๐.๔	๐.๓	
สกัดอุตสาหกรรม	๓.๕	๕.๑	๐.๖	๒.๒	๒.๗	๐.๕	๕.๑	๕.๕	- ๐.๔	
การก่อสร้าง	๐.๕	๑.๑	๐.๖	๐.๕	๐.๘	๐.๓	๐.๕	๑.๒	๐.๗	
การไฟฟ้าและประปา	๐.๑	๐.๒	๐.๑	๐.๑	๐.๑	-	๐.๑	๐.๑	-	
บริการ	๑๑.๘	๑๔.๑	๒.๒	๘.๐	๑๐.๑	๒.๑	๑๑.๘	๑๕.๓	๓.๕	
พาณิชย์กรรม	๕.๕	๕.๓	- ๐.๕	๕.๑	๕.๑	-	๖.๖	๖.๐	- ๐.๖	
การขนส่งและคมนาคม	๑.๒	๑.๖	๐.๔	๐.๘	๑.๐	๐.๒	๑.๐	๑.๔	๐.๔	
บริการ	๕.๑	๗.๒	๒.๓	๓.๑	๕.๐	๑.๕	๕.๒	๗.๙	๓.๗	
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-	

ตารางที่ ๔.๑๕ อัตราการเข้าสู่แรงงาน พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๑๓

หมวดอายุ (๑)	พ.ศ. ๒๕๐๓			พ.ศ. ๒๕๑๓			การเปลี่ยนแปลง พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๑๓		
	รวม (๒)	ชาย (๓)	หญิง (๔)	รวม (๕)	ชาย (๖)	หญิง (๗)	รวม (๘)	ชาย (๙)	หญิง (๑๐)
๑๐ - ๑๔	๗๔.๒	๗๔.๒	๗๔.๐	๓๔.๖	๓๑.๔	๓๘.๘	- ๓๘.๖	- ๔๓.๗	- ๓๕.๒
๑๕ - ๑๙	๗๗.๘	๗๑.๔	๘๖.๘	๗๒.๕	๗๓.๘	๗๑.๒	- ๕.๓	๒.๔	- ๑๕.๗
๒๐ - ๒๔	๘๘.๗	๘๑.๒	๘๕.๘	๘๐.๑	๘๕.๕	๘๑.๘	- ๘.๖	- ๕.๓	๕.๘
๒๕ - ๒๙	๘๑.๕	๘๑.๓	๘๕.๘	๘๓.๕	๘๕.๒	๗๑.๓	๒.๐	๓.๘	- ๑๘.๖
๓๐ - ๓๔	๘๒.๓	๘๗.๖	๘๖.๕	๘๘.๑	๘๖.๓	๘๒.๗	๕.๘	- ๑.๓	- ๓.๘
๓๕ - ๓๙	๘๒.๘	๘๗.๘	๘๗.๕	๘๕.๕	๘๖.๗	๗๓.๕	- ๗.๕	- ๑.๑	- ๑๕.๑
๔๐ - ๔๔	๘๓.๐	๘๗.๒	๘๘.๕	๘๕.๒	๘๖.๗	๗๒.๘	- ๘.๗	- ๑.๒	- ๑๖.๖
๔๕ - ๔๙				๘๔.๑	๘๖.๓	๗๐.๘			
๕๐ - ๕๔	๘๔.๘	๘๓.๕	๘๖.๒	๗๘.๑	๘๓.๕	๖๓.๘	- ๘.๖	- ๒.๖	- ๒๗.๓
๕๕ - ๕๙				๗๐.๘	๘๘.๕	๕๒.๑			
๖๐ - ๖๔	๓๘.๘	๕๒.๕	๒๖.๕	๕๑.๓	๖๘.๖	๓๓.๖	- ๕.๒	- ๓.๗	- ๖.๕
๖๕				๒๕.๓	๓๗.๑	๑๘.๗			
รวม	๗๖.๐	๗๘.๘	๗๒.๐	๖๘.๖	๗๖.๖	๖๐.๑	- ๗.๕	- ๓.๒	- ๑๑.๘

ที่มา : สำนวนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓, ๒๕๑๓ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ ๔.๑๖ สัดส่วนเวลาที่ใช้แรงงานจริงต่อเวลาใช้แรงงานมาตรฐาน*

เดือน	ประเภทของการใช้แรงงาน		
	รวม	ในเกษตร	งานบ้าน
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)
มิถุนายน	๔๔.๔	๔๓.๓	๔๑.๑
กรกฎาคม	๔๘.๑	๔๘.๘	๔๔.๓
สิงหาคม	๑๐๘.๖	๖๔.๓	๔๔.๓
กันยายน	๔๗.๘	๔๖.๓	๔๑.๖
ตุลาคม	๔๕.๕	๔๓.๘	๔๑.๖
พฤศจิกายน	๔๕.๕	๔๔.๗	๕๐.๘
ธันวาคม	๑๑๔.๑	๗๗.๒	๓๖.๘
มกราคม	๑๐๒.๘	๔๐.๓	๕๒.๕
กุมภาพันธ์	๘๘.๖	๔๐.๘	๔๘.๒
มีนาคม	๙๒.๓	๓๕.๓	๕๗.๐
เมษายน	๗๘.๔	๒๘.๗	๔๘.๗
พฤษภาคม	๘๖.๑	๓๒.๘	๕๓.๓

ที่มา : F.W. Fuhs and O. Wingerhoets, Rural Man Power, Rural Institutions and Rural Employment in Thailand (Bangkok : NESDB, 1972).

หมายเหตุ: เวลาทำงานมาตรฐาน = ๘ ชั่วโมง/วัน

ตารางที่ ๔.๑๗ จำนวนโรงงานและคนงานของจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามประเภทและขนาด พ.ศ. ๒๕๒๐

ประเภท (๑)	โรงงาน				คนงาน			
	รวม (๒)	๐-๕๐ คน (๓)	๕๐-๒๐๐คน (๔)	มากกว่า๒๐๐คน (๕)	รวม (๖)	๐-๕๐ คน (๗)	๕๐-๒๐๐ คน (๘)	มากกว่า๒๐๐คน (๙)
อาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ	๗๕๘	๗๓๘	๑๑	๘	๔,๘๔๖	๑,๙๒๒	๘๕๑	๒,๐๗๓
สิ่งทอและหนังสัตว์	๗	๕	๒	-	๒๕๒	๘๒	๑๗๐	-
ไม้และเครื่องเรือน	๖๓	๕๓	๑๐	-	๑,๖๗๘	๗๑๕	๙๖๓	-
กระดาษและการพิมพ์	๖	๖	-	-	๖๑	๖๑	-	-
อโลหะ	๔๐	๓๖	๓	๑	๑,๓๑๕	๕๑๓	๒๐๕	๖๐๑
โลหะ	๔๘	๔๖	๒	-	๔๖๘	๓๕๒	๑๑๗	-
อื่น ๆ	๔	๔	-	-	๑๐๒	๑๐๒	-	-
รวม	๙๒๖	๘๘๔	๒๘	๙	๘,๗๒๗	๓,๗๔๗	๒,๓๐๖	๒,๖๗๔

ที่มา : แจงนับจากบัญชีผู้ประกอบการ พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๒๐ กองควบคุมโรงงาน

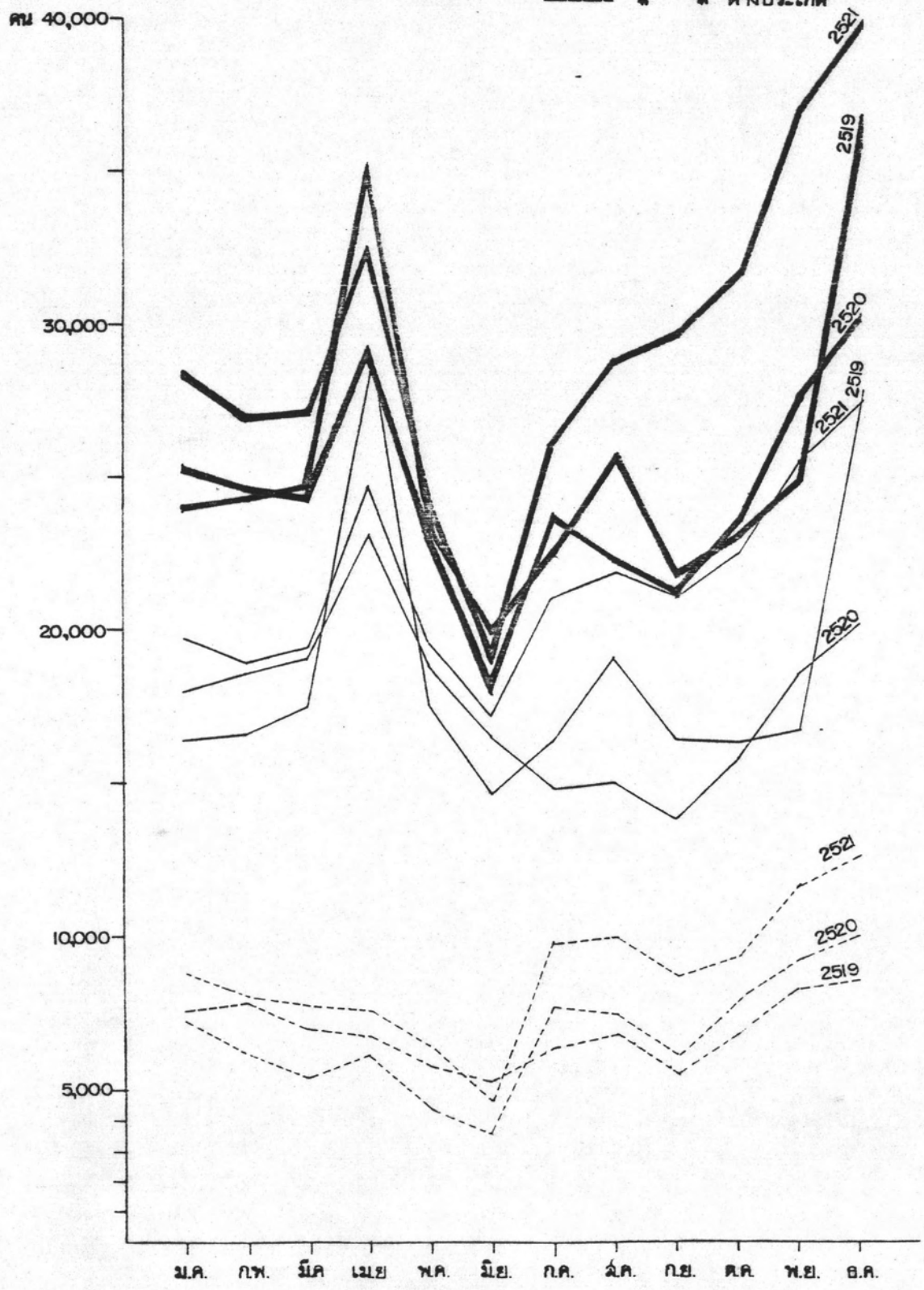
ตารางที่ ๕๖๖ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในโรงแรมของจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามสัญชาติ
พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๒๑

สัญชาติ (๑)	๒๕๑๗ (๒)	๒๕๑๘ (๓)	๒๕๑๙ (๔)	๒๕๒๐ (๕)	๒๕๒๑ (๖)	อัตราเพิ่ม ๒๕๑๗-๒๕๒๑ (๗)
อเมริกา						
สหรัฐ	๖,๐๐๐	๖,๕๕๕	๗,๘๒๐	๗,๔๔๕	๙,๐๙๘	๖.๖
แคนาดา	๖๒๘	๗๙๗	๑,๑๔๕	๑,๙๒๙	๒,๔๒๒	๓๑.๐
อื่นๆ	๔๓	-	-	-	-	-
ยุโรป						
เยอรมัน	๔,๕๐๔	๖,๑๒๒	๙,๔๘๕	๘,๘๖๘	๘,๘๑๓	๑๔.๔
ฝรั่งเศส	๓,๔๙๒	๖,๕๐๖	๘,๔๙๕	๑๐,๘๑๗	๑๔,๐๗๘	๓๒.๒
สหราชอาณาจักร	๑,๗๔๔	๒,๗๐๙	๔,๐๐๕	๔,๓๙๙	๕,๑๗๔	๒๔.๓
สวิส	๑,๒๗๘	๒,๕๑๗	๓,๔๒๐	๒,๗๕๕	๒,๘๐๖	๑๗.๐
อิตาลี	๕๐๖	๑,๔๐๙	๒,๔๑๙	๓,๓๐๘	๔,๐๗๖	๒๓.๗
เบลเยียม	๕๔๐	๑,๓๙๓	๑,๘๑๖	๒,๕๓๑	๒,๘๖๖	๓๙.๐
เนเธอร์แลนด์	๒๕๔	-	๖๓๘	๗๒๔	๑,๒๘๙	๓๘.๔
สวีเดน	๓๑๗	๖๐๓	๕๗๖	๑,๐๕๑	๑,๒๖๗	๓๑.๙
เดนมาร์ก	๒๒๑	๔๐๘	๕๖๕	๗๗๑	๑,๑๙๘	๔๐.๒
อื่นๆ	๑๘๙	๓๒๖	๑,๓๐๒	๑,๔๑๑	๑,๘๙๙	๕๘.๖
แอฟริกา						
ตะวันออกกลาง	๑๔	-	๔๔	๑๐๗	๑๒๒	๕๔.๒
ตะวันออกกลาง						
ตะวันออกกลาง	๒๗	๑๑๔	-	๒๗๗	๓๗๖	๖๙.๓
เอเชียและแปซิฟิก						
ญี่ปุ่น	๒,๘๖๖	๓,๖๒๕	๙,๐๔๕	๘,๕๖๑	๘,๒๙๐	๒๓.๗
ออสเตรเลีย	๒,๔๘๘	๔,๒๑๖	๗,๒๔๘	๗,๒๐๑	๖,๔๑๖	๒๐.๙
ฮ่องกง	๖๖๓	-	๓,๖๖๙	๒,๕๔๕	๒,๘๘๕	๓๔.๒
นิวซีแลนด์	๓๕๘	๖๒๐	๗๑๓	๑,๓๕๐	๑,๔๑๒	๓๑.๖
ไต้หวัน	๑,๘๕๐	๑,๑๗๙	๓,๘๔๗	๒,๓๔๐	๑,๔๗๓	๔.๕
อื่นๆ	๑,๒๖๔	๑๓,๔๗๙	๒,๕๙๓	๔,๔๗๔	๕,๕๒๓	๓๔.๓
เพื่อนบ้าน						
มาเลเซีย	๑,๖๑๕	๒,๔๕๗	๕,๔๙๒	๓,๖๗๖	๑๑,๕๕๐	๔๘.๒
สิงคโปร์	๑,๔๔๙	๔,๗๐๔	๖,๒๑๓	๓,๗๐๘	๑๒,๖๘๐	๕๕.๓
อื่นๆ	๒๔๙	๒๖๐	๘๖๗	๙๕๖	๓๕๘	๗.๕
รวม	๓๓,๒๘๑	๖๐,๓๙๖	๘๑,๑๐๐	๘๑,๒๐๔	๑๐๔,๙๖๐	๒๕.๘
รวมไทย	๙๒,๐๗๒	๑๔๑,๖๐๐	๒๑๘,๑๒๐	๒๑๒,๕๐๒	๒๕๙,๓๐๔	๒๓.๐
รวมทั้งหมด	๑๒๕,๓๕๓	๒๐๑,๙๙๖	๒๙๙,๒๒๐	๒๙๓,๗๐๖	๓๖๔,๒๖๔	๒๓.๘

ที่มา: กองสถิติและวิเคราะห์ ททท.

จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเชียงใหม่ในรอบปี

- รวมนักท่องเที่ยว
- นักท่องเที่ยวในประเท
- - - - - ต่างประเทศ

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย